Ազգ
Azg armenian daily
31 ՅՈՒԼԻՍ 1997, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ #142 (1397)

Ելցինը Մասխադովին կառաջարկի Թաթարստանի նման պայմանագիր

30 ՅՈՒԼԻՍ, VOA, RFI։ Սամարայի մարզի «Վոլժսկի ուտյոս» առողջարանում գտնվող Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինը հայտնեց, որ վերադառնալով մայրաքաղաք հանդիպման կհրավիրի Չեչնիայի ղեկավար Ասլան Մասխադովին, որպեսզի նրա հետ քննարկի հանրապետության վերականգնման, ինչպես նաեւ մի շարք քաղաքական ու կադրային հարցեր, նաեւ Ռուսաստանի եւ Չեչնիայի անվտանգության ծառայությունների համագործակցությանը վերաբերող հարցեր։ Բորիս Ելցինը մտահոգված է Չեչնիայի մի շարք բարձրաստիճան պաշտոնյաների այն հայտարարություններով, թե Չեչնիան ինքնիշխան պետություն է եւ իրավունք ունի Ռուսաստանից անկախ դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատել այլ երկրների հետ։ Մասնավորապես այդպիսի գործընթաց, ըստ երեւույթին, արդեն իսկ սկսվել է Գրոզնու եւ Թբիլիսիի միջեւ։ Բորիս Ելցինը հայտարարեց, թե ինքը Մասխադովին կառաջարկի ստորագրել մի պայմանագիր, որը նման կլինի Թաթարստանի, կամ Ռուսաստանի կազմում գտնվող այլ հանրապետությունների հետ կնքված պայմանագրերին։ «Այլ պայմանագրի ստորագրում ես չեմ կանխատեսում», ասաց Ելցինը եւ ավելացրեց, որ երբեք, խոսք անգամ չի կարող լինել այնպիսի պայմանագրի ստորագրման մասին, ինչպիսին որ Ռուսաստանը ստորագրել է արտասահմանյան պետությունների հետ։

ԱԼԻԵՎԻ ԱՍՈՒԼԻՍԸ ՆՅՈՒ ՅՈՐՔՈՒՄ

Ադրբեջանի նախագահը կորցնում է հավասարակշռությունը, երբ հայ թղթակիցը հարց է տալիս Սումգայիթի, Բաքվի եւ Կիրովաբադի ջարդերի մասին

Ֆլորանս Ավագյանը ՄԱԿ-ում հավատարմագրված միակ հայ լրագրողն է։ Նա ամերիկահայ է եւ աշխատակցում է ՌԱԿ Մ. Նահանգների անգլերեն պաշտոնաթերթ «Արմինիըն Միրոր Սփեքթեյթոր» շաբաթաթերթին, որից եւ ստացված նյութը հրատարակվում է քաղվածաբար, որոշ կրճատումներով։

ՖԼՈՐԱՆՍ ԱՎԱԳՅԱՆ

ՄԻԱՑՅԱԼ ԱԶԳԵՐ, ՆՅՈՒ ՅՈՐՔ։ «Պրն Ալիեւ, դուք հետեւողականորեն ընդդիմացել եք Լեռնային Ղարաբաղի հայերի անկախությանը։ Հաշվի առնելով Ադրբեջանում ապրող հայերի վերջին շրջանի պատմությունը, այդ թվում Սումգայիթի, Կիրովաբադի ու Բաքվի ջարդերը, ինչպես նաեւ Հայաստանի 9 տարի շարունակվող շրջափակումը, ինչո՞ւ են Լեռնային Ղարաբաղի հայերը հավատալու լայն ինքնավարության մասին ձեր խոստումներին»։

Սա էր հարցը, որը ես տվեցի նախագահ Հեյդար Ալիեւին ՄԱԿ-ի կենտրոնատեղիում (Նյու Յորք) կայացած կեսօրյա պաշտոնական մամլո ասուլիսում, երկուշաբթի հետմիջօրեին, հուլիսի 28-ին։ Նաեւ Ադրբեջանի արտգործնախարար Հասան Հասանովի ներկայությամբ տեղի ունեցած այդ ասուլիսում ներկա 50 լրագրողներից (մեծամասամբ ազերի եւ թուրք) ընդամենը 3-ը կարողացան հարց տալ, այդ թվում նավթի արդյունահանման մասին։

Ասուլիսից առաջ թղթակիցներին բաժանվեցին քաղաքական բնույթի բազմաթիվ գրքեր եւ մի բրոշյուր «Հայերի պատճառով փախստական դարձածների վիճակի մասին»։ Բաժանվեցին նաեւ քարտեզներ, որոնք վերնագրված էին «Արմենգեյթ» ու վերաբերում էին Ստեփանակերտում եւ Գյումրիում իբր թե տեղակայված հրթիռային բազաներին։ Մյուս քարտեզները պնդում էին, որ Հայաստանը շրջափակման մեջ չի գտնվում, քանի որ այլընտրանքային ճանապարհները բաց են։

Ես ներկա միակ հայ լրագրողն էի եւ իմ երկրորդ հարցը հետեւյալն էր. «Ինչո՞ւ ձեր կառավարությունը Լեռնային Ղարաբաղին եւ Հայաստանին հասանելիք մարդասիրական օգնության համար անցք չի տալիս, մինչդեռ Հայաստանն արդեն համաձայն է նման ճանապարհ տրամադրել Նախիջեւանի համար»։ Իմ այս երկրորդ հարցը այդպես էլ պատասխանի չարժանացավ Ալիեւի կողմից։

Ինչ վերաբերում է առաջինին, Ադրբեջանի նախագահն իր երկար պատասխանի ընթացքում դարձյալ ու նորից Հայաստանին մեղադրեց ղարաբաղյան հակամարտության եւ Ադրբեջանի խնդիրների համար։ Հոգնած քաղաքական մարտավարություն, որը նա օգտագործել է անհաշիվ անգամ։ Տես ♦ էջ 3

ՇՐՋԱՆ

Ելցինը Լուկաշենկոյից բացատրություն պահանջեց

ՄՈՍԿՎԱ, 30 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինը զարմանք ու վրդովմունք է հայտնել Բելառուսի իշխանությունների կողմից Ռուսաստանի հասարակական հեռուստատեսության լրագրողների կալանման առթիվ։ «ԱՊՀ-ի ոչ մի երկիր ոչ մի անգամ իրեն նման բան թույլ չի տվել, իսկ Բելառուսը չէ՞ որ Միության մեջ է Ռուսաստանի հետ», ըստ ԻՏԱՌ–ՏԱՍՍ-ի նշել է Բորիս Ելցինը։

«Ես վրդովված եմ եւ ուզում եմ, որ Բելառուսի նախագահ Ալեքսանդր Լուկաշենկոն բացատրություններ տա», ասել է Ռուսաստանի Դաշնության նախագահը։ Բորիս Ելցինը վստահություն է հայտնել, որ իրեն կհաջողվի այդ հարցը կարգավորել Ալեքսանդր Լուկաշենկոյի հետ։

Համաներում Վրաստանում

Հուլիսի 24-ին Վրաստանի կառավարության ընդլայնված նիստի ժամանակ հանրապետության նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեն համաներում է հայտարարել տարբեր տարիներին մահապատժի դատապարտված 54 անձանց։ Մահապատիժը կփոխարինվի ազատազրկմամբ 20 տարվա ժամկետով։ Հետաքրքիր է, որ նման որոշումը Էդուարդ Շեւարդնաձեն ընդունել է ԱՄՆ կատարած իր պաշտոնական այցից անմիջապես հետո։ Ինչպես հայտնի է, երկու նախագահների հանդիպման ընթացքում Բիլ Քլինթոնը հատուկ շեշտել է Վրաստանում իրականացվող ժողովրդավարական բարեփոխումների հանդեպ իր հետաքրքրությունը։

Երուսաղեմի շուկայի պայթյունները խափանեցին բանակցությունները

30 ՀՈՒԼԻՍ, RFI, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ», VOA։ Իսրայելի իշխանություններն այսօր հայտարարեցին անհապաղ լիակատար շրջափակման ենթարկել պաղեստինյան տարածքներն այն բանից հետո, երբ Արեւմտյան Երուսաղեմի կենտրոնական շուկայում 2 ռումբ պայթեց։ Ըստ հաղորդագրությունների, ռումբերը պայթեցրել էին 2 մահապարտներ։ 18 մարդ զոհվեց, 15-ը օտարական, իսկ

10–15-ը շատ ծանր վիճակում են, շուրջ 120 մարդու էլ տեղափոխել են հիվանդանոց։ Իսրայելի ոստիկանության համոզմամբ, պայթյունները նպատակ ունեն վիժեցնելու իսրայելա-պաղեստինյան բանակցությունները։ Նման տեսակետ է հայտնել նաեւ պաշտոնական Յորդանանը։

Եվ իրոք, ամերիկյան բանագնաց Դենիս Ռոսին, որը զբաղվում է Մերձավոր Արեւելքում խաղաղության հաստատման հարցով, նախագահ Քլինթոնն այսօր գործուղել էր Մերձավոր Արեւելք՝ վարչապետ Նաթանյահուին եւ պաղեստինյան առաջնորդ Յասեր Արաֆաթին ծանոթացնելու կարգավորման ամերիկյան նոր առաջարկներին։ [illegible]քով, Ռոսը հավանաբար այս անգամ պետք է բացի փակագծերը խաղաղարար այն ծրագրի, որը նախատեսում է Արեւմտյան ափին եւ Գազայի հատվածում հրեական բնակավայրեր հիմնելու որոշման սառեցում, սակայն վարչապետ Նաթանյահուն այսօր հայտարարեց, թե Իսրայելը ԱՄՆ-ի «համախոհի կարգավիճակով նահանգ չի» եւ Վաշինգտոնը չի կարող թելադրել իր դեղատոմսերը՝ Մերձավոր Արեւելքում խաղաղություն հաստատելու գործում։ Նաթանյահուն պնդում է, թե մերժում է այդ բնակավայրերի շինարարության վրա գործադրվող որեւէ արգելքի տարբերակը եւ, Մ. Նահանգներին խաղաղարար գործընթացում դիտելով որպես գործընկերոջ, կրկին հավաստում է, որ կարգավորումը ձեռք կբերվի միայն խորհրդակցությունների, այլ ոչ թե պարտադրանքի ճանապարհով։

Հունական ռազմօդանավ խորտակվեց

ԱՆԿԱՐԱ, 30 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Հունաստանի ռազմաօդային ուժերի «Միրաժ-2000» տիպի ռազմական ինքնաթիռ է ընկել Էգեյան ծովի շրջանում։ Հաղորդվում է, որ վարժական թռիչք գործող ինքնաթիռն ընկել է Սկիրոս կղզու մոտ։ Ըստ Թուրքիայի հեռուստատեսության հաղորդման, Հունաստանի գլխավոր շտաբը հայտնել է, որ աղետի պատճառներն առայժմ հայտնի չեն։ Օդաչուի եւ կործանված ինքնաթիռի որոնումները շարունակվում են։

Ջրհեղեղ նաեւ ԱՄՆ-ում

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 30 ՀՈՒԼԻՍ, ՓԱՍՍ։ Բնության արհավիրքն այս տարի վնասներ պատճառեց շատ երկրներում, ինչպես Հայաստանում, այնպես էլ եվրոպական մի շարք պետություններում։ Աղետալի դեպքերի շարքը հասավ նաեւ Ամերիկային։ Կոլորադո նահանգի Ֆորդ Կոլինզ փոքր քաղաքում անձրեւային երկարատեւ տեղումների արդյունքը եղավ սահավոր ջրհեղեղը, որին զոհ գնաց 4 մարդ, եւս 5-ն անհայտ կորած է։

Գուցե արգենտինացիները Հայաստանում նավթ ու գազ գտնեն

Վարչապետ Ռոբերտ Քոչարյանն ընդունեց նավթի եւ գազի արդյունահանման առաջատար ընկերություններից մեկի՝ արգենտինյան «Բրիդաս» ընկերության ներկայացուցիչներին։ Նրանք Հայաստանում են գտնվում այս բնագավառում կառավարության ծրագրերին մանրամասն ծանոթանալու եւ համագործակցության հնարավորությունները քննարկելու նպատակով։ Հանդիպման ընթացքում մտքեր փոխանակվեցին Հայաստանի տարածքում նավթի եւ գազի հետախուզա-որոնողական աշխատանքներին եւ նավթավերամշակման գործարանի կառուցմանը «Բրիդասի» մասնակցության, ինչպես նաեւ Իրան–Հայաստան գազամուղի շինարարական աշխատանքներում ընկերության կողմից ներդրումներ կատարելու հնարավորությունների շուրջ։ Ինչպես նշեցին «Բրիդասի» ներկայացուցիչները, ընկերության առաջնային նպատակը նոր շուկաների որոնումն է եւ այս առումով ներկայացված նախագծերը բավական հետաքրքիր եւ ռեալ ապագա ունեցող ծրագրեր են։

ՀՀ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ՄԱՄՈՒԼԻ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ

Հայաստանի առողջապահությանը՝ 10 մլն դոլարի վարկ Հ. բանկից

30 ՀՈՒԼԻՍ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»։ Համաշխարհային բանկը հաստատեց Հայաստանի առողջապահությանը 10 մլն դոլարանոց վարկ տրամադրելու ծրագիրը։ Հայաստանում միայն 1992–94 թթ. ընթացքում առողջապահության համակարգի ֆինանսավորումը կրճատվել է 35 տոկոսով։ Որպես հետեւանք ընդհանուր առմամբ բնակչության առողջապահության վատթարացում, գոյություն ունեցող պետական բուժհաստատությունների ցանցի ցածր արդյունավետություն։ Վարկի նպատակն է օգնել Հայաստանի իշխանություններին լուծել այս կարեւորագույն խնդիրը։ Վարկը տրված է 35 տարով, մարման ժամկետի 10-ամյա հետաձգումով։

Լրագրողների ցույց Ստամբուլում

30 ՀՈՒԼԻՍ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»։ Ստամբուլում այսօր ցույցի էր դուրս եկել մոտ 200 լրագրող՝ բողոքելով երեկ Անկարայում տեղի ունեցած երթի ժամանակ իրենց գործընկերներին ծեծի ենթարկելու դեմ։

ԱՍՈՒԼԻՍ

Ալիեւի այցը չի կարելի ողբերգություն սարքել

Երեւանում ասում է ԱՄՆ-ում ՀՀ դեսպան Ռուբեն Շուգարյանը

ԱՐԱՔՍ ՍԱՓԱՐՅԱՆ

Երկշաբաթյա այցով Հայաստանում է գտնվում ԱՄՆ-ում Հայաստանի դեսպան Ռուբեն Շուգարյանը։ Երեկ ԱԳՆ-ում Ռուբեն Շուգարյանն անցկացրեց ճեպազրույց՝ ներկայացնելով հայ-ամերիկյան հարաբերությունների անցյալի եւ ներկայի իրավիճակը։

ԱՄՆ–Հայաստան հարաբերությունները բաժանելով երկու փուլի, պրն Շուգարյանն առաջին փուլը, որն ընդգրկում է ՀՀ-ի անկախացումից հետո ընկած ժամանակաշրջանը, անվանեց մարդասիրական օգնության փուլ, որի մինչեւ 94-ը ընկած հատվածը որակեց «ռոմանտիկ», քանի որ կնքվեցին առաջին պայմանագրերը եւ եղան բազմաթիվ այցելություններ։ Պրն դեսպանը լրագրողներին հիշեցրեց ՀՀ նախագահի կատարած այցելություններն ԱՄՆ, ինչպես նաեւ Բեյքերի, Մադլեն Օլբրայթի եւ բազմաթիվ այլ այցելություններ։ Նշեց, որ քաղաքական համագործակցության ոլորտում ղարաբաղյան հակամարտության բանակցությունների մեջ ԱՄՆ-ն շատ ակտիվ է, Մինսկի խմբի մասն է կազմում, շեշտեց, որ ԱՄՆ-ի կողմից կա հետաքրքրություն ապահովելու համագործակցության շարունակականությունը։

Երկրորդ փուլը Շուգարյանը որակեց որպես համագործակցության փուլ, նշեց, որ եթե նույնիսկ անդրադառնանք օգնության հարցին, ապա այսօր հիմնական շեշտը պետք է դնել տեխնիկական օգնության եւ ներդրումների վրա։ Որպես լավագույն ապացույցներ հիշեցրեց վերջերս ստորագրված երկու պայմանագրերը՝ ԱՄՆ-ի հետ փետրվար ամսին ԱԳ նախարարի կողմից ստորագրված գիտության եւ տեխնիկայի ոլորտում համագործակցության պայմանագիրը, որը ՀՀ-ին տալիս է բազմաթիվ հնարավորություններ գիտության զարգացման եւ գիտնականների վիճակը բարելավելու ուղղությամբ։ Իսկ երկրորդ պայմանագիրը ստորագրվել է «Էքսպորտ-իմպորտ» բանկի հետ։ Տես ♦ էջ 2

ԱԶԳ

ՏԵՂԱԿԱՆ

Սկիզբը էջ 1

Նշեց, որ այս ուղղությամբ աշխատանքները մոտ 2 տարի տարվել են, ընդգծեց, որ Ադրբեջանն իրավունք չունի ստորագրելու նման պայմանագիր, քանի որ գոյություն ունի Կոնգրեսի 907 բանաձեւը: Տեղեկացրեց նաեւ, որ նույնատիպ պայմանագիր է ստորագրվել նաեւ Վրաստանի հետ: Այս պայմանագիրը հնարավորություն է տալիս Կոնգրեսում, եւ պետքարտուղարությունը նպատակահարմար չի գտնում այսօր խոսել 907 բանաձեւի մասին, քանի որ լրացուցիչ պատճառներ են ավելացել, ըստ որի այսօր Ադրբեջանին չի կարելի տալ եւս մեկ հնարավորություն բանակցությունների ընթացքը խանգարելու: Նշվեց, որ եթե առանց փոխհատուցման Ադրբեջանը ստանա մի այդպիսի նվեր, ա-յան տունը: Ընդգծեց, որ դրան կատեգորիկ դեմ է Ադրբեջանը, որ տանում է հասանովյան ոճով «ինչը կարող է օգուտ բերել Հայաստանին, ապա վատ է Ադրբեջանին» քաղաքականությունը, որի համար նրանք որեւէ ծրագրի չեն մասնակցում: Հայաստանի դիրքորոշումն, ըստ Շուգարյանի, անփոփոխ է, պետք է սկսել կոնկրետ քայլերից, ծրագրերից, մտածել նշեց, որ այն ժամանակ նման էր ՀՀ նախագահի ծրագրերին, իսկ որոշ քայլեր ուղղակի կրկնվում էին: Տեղեկացրեց, որ Ալիեւը մինչեւ օգոստոսի 2-ը լինելու է Վաշինգտոնում, որից հետո կմեկնի Հյուստոն, քանի որ այնտեղ են գտնվում նավթային ընկերությունները, կլինի Չիկագոյում, ուր իրականացվելու է իր այցելության բիզնես-ծրագիրը: Այցելության օրակարգում ընդգրկված

ԱՍՈՒԼԻՍ

Ալիեւի այցը չի կարելի ողբերգություն սարքել

մեծացնելու ներդրումները:

Պրն Շուգարյանն ընդգծեց, որ այս տարի ստեղծվել է հայ-ամերիկյան բիզնես-խորհուրդ, որի պատվավոր անդամներ են նաեւ Բոբ Դոուլը, ինչպես նաեւ պատրաստակամություն է հայտնել մասնակից դառնալ ԱՄՆ նախկին պետքարտուղար Ջեյմս Բեյքերը: Պրն դեսպանի գնահատմամբ, 97-ը չափազանց դժվար տարի է, քանի որ նավթային ընկերությունների կողմից եղել են չափազանց մեծ ճնշումներ: Նշեց, որ վարչակազմի նախկին անդամների կողմից ճնշումներ են եղել 907 բանաձեւի շուրջ եւ ստեղծվել էր այնպիսի իրավիճակ, որ կապված կոմերցիոն օգնության հետ փոքր-ինչ պետք է թուլացվեր այդ որոշումը: Բայց Ներկայացուցիչների պալատում բանաձեւի փոփոխության դեմ եղել են ելույթներ, ընդունվել է որոշում, որպեսզի պահպանվի հին տարբերակը: Պրն Շուգարյանն ընդգծեց, որ դեսպանության եւ կառավարության դիրքորոշումն այդ բանաձեւի վերաբերյալ միշտ եղել է այն, որ Ադրբեջանը պետք է որեւէ քայլեր անի, որպեսզի Հայաստանի եւ Ղարաբաղի շրջափակումները վերացվեն եւ միայն այդ ժամանակ կարելի է խոսել բանաձեւի մասին: Պրն Շուգարյանի հավաստմամբ, նոր էտապում հայկական կողմն իր կարծիքն է հայտնել Սենատում եւ

պա նրա դիրքորոշումը բանակցությունների ժամանակ կարող է կոշտ դառնալ:

Անդրադառնալով ՀՀ-ի տարածաշրջանի համագործակցության դիրքորոշումներին, դեսպանն ընդգծեց, որ Վաշինգտոնում այդ թեման շատ արդիական է եւ այս հարցով կովկասյան երեք երկրների դիրքորոշումները տարբեր են: Պրն Շուգարյանն ընդգծեց, որ տարածաշրջանային համագործակցության զարգացման ամենա- տարածաշրջանի ապագայի մասին, համագործակցել տարբեր ծրագրերին, որոնք կարելի է իրականացնել Համաշխարհային բանկի կամ Անդրկովկասի ֆոնդի միջոցով:

Պատասխանելով մեր հարցին, թե այս օրերին, երբ Ադրբեջանի նախագահը պաշտոնական այցով գտնվում է ԱՄՆ-ում, ինչո՞վ է պայմանավորված Հայաստան կատարած ձեր այցը, եւ մի՞թե այցի անհրաժեշտությունն այս պահին այդքան առաջնային էր, պրն Շուգարյանն ասաց. «Ես չեմ կարծում, որ իմ ներկայությունն այնտեղ ավելի կարեւոր է, ես գտնվում էի այնտեղ այնքան ժամանակ, ինչքան անհրաժեշտ էր: Իմ բացակայությունն ունի դիվանագիտական պատճառներ: Ալիեւի այցելությունը ԱՄՆ չպետք է ողբերգություն սարքել: Նա երբեք պաշտոնական այցելություններ չի ունեցել ԱՄՆ, իսկ ամերիկացիները դա բացատրում են հետեւյալով, որ ՀՀ նախագահը երկու անգամ պաշտոնական եւ աշխատանքային այցով եղել է ԱՄՆ-ում, իսկ Ալիեւը չի եղել եւ սա ինչ-որ տեղ փորձ էր վերականգնելու բալանսը»: Ըստ Շուգարյանի, Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը տարվա վերջին կամ մյուս տարվա սկզբին ամենայն հավանականությամբ կայցելի ԱՄՆ: Անդրադառնալով Ալիեւի այցելության ծրագրերին, նա են հանդիպումներ պաշտպանության, ֆինանսների, առեւտրի, էներգետիկայի նախարարների հետ:

Օգոստոսի 1-ին Ալիեւը կհանդիպի նախագահ Բիլ Քլինթոնի հետ, որը հավանաբար կլինի նախաճաշ կամ պրոտոկոլային հանդիպում: Պրն Շուգարյանն ընդգծեց, որ ԱՄՆ-ում հայ համայնքը բողոքի մեծ ալիք էր բարձրացրել եւ մոտ 95 հազար բողոքի նամակներ էին եղել: Ընդգծեց, որ նավթի հարցով ՀՀ-ի կողմից զգուշավորությունը ճիշտ մոտեցում է:

Մինսկի խմբի տարածաշրջան այցելության մասին խոսելիս նա ընդգծեց, որ Ղարաբաղի հարցը լուծվելու է այն ժամանակ, երբ Ղարաբաղը եւ Ադրբեջանը կգան ինչ-որ ընդհանուր համաձայնության: Շեշտեց, որ որեւէ առաջարկ կամ ծրագիր, որն ընդունելի չի լինի կամ կվտանգի Ղարաբաղի ժողովրդին, չի կարող ընդունվել ճնշման տակ, եւ երեք կողմերն էլ դա շատ լավ հասկանում են: Պրն Շուգարյանը մեկ անգամ եւս ընդգծեց, որ ճնշումներն իսկապես շատ մեծ են կան ԱՄՆ-ի եւ Արեւմուտքի շահերը մեր տարածաշրջանում, որոնք շատ ավելի լայն են, քան նավթը, եւ Ադրբեջանի պես մի երկիր չի կարող հաջողության հասնել, եթե վարի միայն նավթային քաղաքականություն, այն օգտագործի որպես ուժի եւ պատերազմի գործոն:

Ծովափնյա վտանգավոր հաճույքներ բացօթյա ջրավազաններում

Երեխաները, որոնց հսկայական մեծամասնությունը դատապարտված է Երեւանում անցկացնելու ամառային տապը, երկար օրը կարճում են բացօթյա, այսպես կոչված, դեկորատիվ ջրավազանների մուգ ջրերում չփչփացնելով: Երեխաներին հասկանալը հեշտ է, երեխաների ծնողների անհոգությունն ըմբռնելը, որով ընդունվում է իրենց զավակների առողջության համար առնվազն կասկածելի ժամանցի այս ձեւը՝ քիչ ավելի դժվար: Ինչ վերաբերում է քաղաքային, մարզային եւ համայնքային իշխանությունների անտարբերությանը՝ ի տես իրենց «ազդեցության գոտիներում» ընկած արհեստական լճակների կենտրոններում «ծովափնյա հաճույքներ» որոնող պատանիների եւ փոքրիկների, ապա այն առհասարակ անհասկանալի է:

Բացօթյա ջրավազանների սովորաբար չլվացվող, չախտահանվող (դեպքից դեպք, սակայն, գերախտահանվող) ջրերում գիշերները երեխաներին փոխարինում են շները՝ կանգնած ջուրը հարստացնելով մասնավորապես էխինոկոկ հիվանդությունը սնող մանրէներով: Բնականաբար, մեծ է (եթե ոչ անկասելի) մաշկային, աղեստամոքսային տրակտի հիվանդությունների վարակի վտանգը, փոքրիկ «լողորդները» ժամանակ առ ժամանակ աղտոտ ջրի չափաբաժիններ են կուլ տալիս՝ դրանից բխող աղիքային թունավորումների տխուր հետեւանքներով:

Դեկորատիվ ջրավազաններով բավական հարուստ է քաղաքի կենտրոնը, ուստի դիմեցինք Սպանդարյան շրջանի հակահամաճարակային հսկողության կենտրոնի գլխավոր սանիտարական բժիշկ Արտավազդ Վանյանին՝ փորձելով պարզել «ջրավազանային վարակի» մասին վերջերս բնակչության շրջանում համառորեն պտտվող խոսակցությունների իսկությունը: Պրն Վանյանն ասաց, որ նման պատահա-ներ չեն արձանագրվել, միաժամանակ ընդգծելով, որ դրանց բացակայությունը դեռեւս «անամոթ» համաճարակային իրավիճակի արտահայտություն չէ. ինչպես մեծահասակները, այնպես էլ երեխաները աղիքային եւ այլ կարգի միջին սրության տկարությունները հաղթահարում են տնային պայմաններում, հատկապես բժշկության նորագույն «շուկայականացումից» հետո: Բացի այդ, ծնողներն ամենից հաճախ չեն էլ կռահում հանկարծահաս հիվանդության պատճառը: Համենայն դեպս, ՀՀՀ կենտրոնն արել է իր «ձեռքից եկածը» եւ դեռեւս ապրիլին նամակով դիմել «Կենտրոն» համայնքի ՆԳ բաժնի պետին՝ առաջարկելով «խստիվ արգելել դեկորատիվ ջրավազաններում երեխաների եւ տնային կենդանիների լողը»: ՆԳԲ-ն ի գիտություն է ընդունել ասվածը բացօթյա լողի անթույլատրելիության մասին եւ պատասխան գրությամբ հավաստիացրել արգելքն իրագործելու իր պատրաստակամությունը: Նույն բովանդակությամբ գրություն է հղվել նաեւ քաղաքապետարանի ջրային մակերեսների վարչությանը՝ համալրված ջրավազանների ախտահանման գրաֆիկը (ժամանակացույցը) ներկայացնելու խնդրանքով: Արդյունքը, ավելի ճիշտ, արդյունքի բացակայությունը տեսանելի է անզեն աչքով եւ մեկնաբանությունների կարիք չի զգում: ՀՀՀ կենտրոնի իրավասության շրջանակներում, ինչպես պարզվեց, փակ (սպորտային հաստատությունների տարածքում գտնվող) լողավազանների պարբերական ստուգումը, լվացումն ու ախտահանումն է, եւ այստեղ, պրն Վանյանի ասելով, ամեն ինչ կարգին է:

Չկասկածելով գլխավոր սանիտարական բժշկի «ազնիվ խոսքին», այցելեցինք նաեւ առողջապահության նախարարության հակահամաճարակային վարչության պետ Մանվել Մանրիկյանին, որը խիստ զգացմունքային արձագանքեց արհեստական լճակների ջրի միկրոֆլորայի վերահսկողության միջոցառումների մասին մեր հարցին. քանի՞ տարի կարելի է կրկնել, ասել, համոզել, որ այդ ջրավազանները լողանալու համար չեն նախատեսված, այլ ընդամենը նպատակ ունեն մեղմելու շրջապատի միկրոկլիման եւ, իհարկե, համաճարակային հիվանդությունների տարածման իրական նախապայման են, ասաց նա: «Ստուգվո՞ւմ է արդյոք դեկորատիվ ջրավազանների ջուրը, ի՞նչ հաճախականությամբ» հարցին պրն Մանրիկյանի պատասխանն այսպիսին էր. ի՞նչ իմաստ ունի միջոցներ վատնել նախապես հայտնի իրողությունը հաստատելու համար, սովորական աչքով էլ երեւում է, որ այդ ավազաններում շաբաթներ շարունակ չմաքրվող ջուրը չի համապատասխանում սանիտարահիգիենիկ որեւէ նորմի: Նախարարությունը պարբերաբար ահազանգում է քաղաքապետարանի համապատասխան ծառայություններին, մարզպետարաններին եւ քաղաքապետարաններին, նախազգուշացնում հնարավոր հետեւանքների մասին: Պատասխանը՝ լիակատար անտարբերություն. մարդիկ, որ «մի պաղպաղականոցի համար կարող են մարդ սպանել», այս դեպքում ոչ մի շահագրգռություն չեն դրսեւորում:

Փորձեցինք պարզել նաեւ քաղաքապետարանի ջրային մակերեսների վարչության մոտեցումն այս (մասնավորապես դեկորատիվ ջրավազանների լվացման հաճախականության) հարցին, սակայն լրատվական ծառայությունից ասացին, թե նման վարչություն իրենց հեռախոսացուցակում չի նշված, իսկ ում դիմել պարզաբանման համար, «դժվարացան ասել»:

Ըմբռնումով մոտենալով երեւանյան շոգը դիմագրավելու հասկանալի ցանկությանը, երեխաներին կարելի էր առաջարկել զովանալ փակ, այս կամ այն չափով վերահսկելի լողավազաններում, եթե դրանցից օգտվելը գոնե անվճար լիներ: Սակայն, քանի որ այդպես չէ, մնում է ակնկալել, որ տեղական իշխանություններն ըմբռնումով կմոտենան «մեր ապագային» (երեխաներին) սպառնացող վտանգին եւ հնարավորին չափ հաճախ կփոխեն-կախտահանեն երեխաների նախասիրած ջրավազանների պարունակությունը: Չէ՞ որ ամառն անվերջանալի չէ, իսկ «ջրափոխումը» հուսով ենք, պահանջում է ոչ այնքան ֆինանսական մեծ ծախսեր, որքան ցանկություն եւ բարեխղճություն:

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Հայաստանի գործազուրկների գերակշռող մասը կանայք են

ԵՐԵՎԱՆ, 30 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հայաստանի գործազուրկների գերակշռող մասը կանայք են. դրա հիմնական պատճառն այն է, որ աշխատատեղերի կրճատման դեպքում առաջին հերթին աշխատանքից ազատվում են կանանց: Այս մասին տեղեկացվեց ՀՀ սոցապնախարարությունում ՄԱԿ-ի Տնտեսական եւ հասարակական զարգացման բաժնի ներկայացուցիչ, կանանց հիմնահարցերի կոորդինատոր Յու Վեյն Չանգի՝ լրագրողների հետ ունեցած հանդիպման ժամանակ: Այս եւ շատ այլ հարցեր լուծելու համար Հայաստանի կանանց կազմակերպությունները, ըստ տկն Չանգի, պետք է հասնեն այն բանին, որ Հայաստանում որպես լուրջ հիմնահարց դիտվի կանանց վերաբերող իրավական դաշտի եւ աշխատատեղերի ստեղծումը:

Ներկայացնելով ՄԱԿ-ի կողմից իրականացվող գենդերային ծրագրերը, տկն Չանգը նշեց, որ դրանց նպատակը հասարակության մեջ կնոջ եւ տղամարդու իրավահավասարության սկզբունքի ապահովումն է: Օրինակ, մի շարք երկրներում վիճակագրությունն իրականացվում է գենդերային՝ սեռային, սկզբունքով, եւ այդ պետությունների բյուջեն կազմելիս հաշվի են առնվում երկու սեռերի հիմնախնդիրները եւ ըստ այնմ գումարներ հատկացվում:

Եվս մեկ վիրավոր երկրաշարժի հետեւանքով

ՆՈՅԵՄԲԵՐՅԱՆ, 30 ՀՈՒԼԻՍ, ՓԱՍՏ: Ներկայումս շինարար մասնագետները երկրաշարժից տուժած Նոյեմբերյան քաղաքում, Կողբ, Բերդավան եւ Դովեղ գյուղերում շարունակում են ուսումնասիրություններ կատարել վնասի չափերը ճշտելու համար: Մինչդեռ բազմաթիվ տներ եւ շինություններ խարխլված վիճակում են եւ վտանգ են ներկայացնում բնակիչների համար երկրաշարժից 10 օր անց, հուլիսի 28-ին պատի փլուզման հետեւանքով Կողբի 93-ամյա բնակչուհի Սիրան Բոզյանի ոտքը երկու տեղից կոտրվել է: Ծեր կինը ստացել է նաեւ այլ վնասվածքներ: Այսպիսով երկրաշարժի հետեւանքով վիրավորների թիվը հասավ 4-ի:

Հայաստան ալյուրը մտնում է, մետաղը՝ դուրս գալիս

ՆՈՅԵՄԲԵՐՅԱՆ, 30 ՀՈՒԼԻՍ, ՓԱՍՏ: Ավարտվեց օգնության 25 հազար տոննա իտալական ցորենի ներկրումը Հայաստան: Այժմ ընթացքի մեջ է Փոթիից օգնության ալյուրի տեղափոխումը հանրապետություն: Արդեն Այրում կայարանում է հայտնվել 3 հազար տոննա ալյուր: Այժմ Հայաստանից մեծ չափերով սեւ մետաղ է արտահանվում: Ընդ որում, որպես մետաղի ջարդոն դուրս են բերվում նաեւ մեծ տրամաչափի երկաթե խողովակները: Միայն մեկ օրում՝ հուլիսի 27-ին, Այրում կայանից տեղափոխվել է 19 վագոն, 570 տոննա մետաղ:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակվում է տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ՝ «Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրեն ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh համակարգչային շարվածքը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st., Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

ընթացիկ

ԱԼԻԵՎԻ ԱՍՈՒԼԻՍԸ ՆՅՈՒ ՅՈՐՔՈՒՄ

Ադրբեջանի նախագահը կորցնում է հավասարակշռությունը, երբ հայ թղթակիցը հարց է տալիս...

Սկիզբը էջ 1

«Հարգելի լեդի, սկսեց նա իր պատասխանը, ձեր հարցը հիմնված է շատ միակողմանի տվյալների վրա: Ոչ թե Ադրբեջանը, այլ Հայաստանն է, որ սկսեց հակամարտությունը Հայաստանի եւ Ադրբեջանի միջեւ 9 տարի առաջ: 1988 թ.-ին, երբ հայերն ու ադրբեջանցիներն ապրում էին խաղաղ պայմաններում, Հայաստանն էր, որ բռնի կերպով փորձեց անջատել Լեռնային Ղարաբաղը եւ միացնել Հայաստանին»:

Այնուհետեւ Ալիեւը շարունակեց. «Որպես հետեւանք ռազմական այդ ագրեսիայի, Ադրբեջանի տարածքների 20 տոկոսը գրավվեց Հայաստանի զինված ուժերի կողմից եւ մեկ միլիոն ադրբեջանցիներ արտաքսվեցին իրենց տներից»: Միջազգային օգնության կազմակերպությունների կողմից բազմիցս հերքված այս թվերը ներկայացնելուց հետո Ալիեւը շարունակեց իր պատասխանը, թե 1988 թ.-ին Ղարաբաղում ապրում էր 170 հազար հայ, որ կազմում էր ազգաբնակչության 70 տոկոսը, իսկ մնացյալ 30 տոկոսը ադրբեջանցի էր: Երկուսն էլ «ապրում էին այդ ժամանակ խաղաղ պայմաններում»: «ԼՂ-ից դուրս գտնվող վարչական 7 ուրիշ շրջաններ նույնպես գրավվեցին հայերի կողմից եւ ազգաբնակչությունն արտաքսվեց իր տներից, մինչ տասնյակ հազարավոր ադրբեջանցիներ կորցրին իրենց կյանքը, դպրոցները, մշակութային հուշարձանները եւ արդյունաբերական ձեռնարկությունները: Մինչդեռ Հայաստանից ոչ մեկ սանտիմետր տարածք չգրավվեց ադրբեջանցիների կողմից»:

Այնուհետեւ, հայտնապես ջղայնացած, դեմքը կարմրատակած, ձայնը բարձր նոտաների վրա դողդողալով, Ալիեւը գոռաց. «Այս պայմաններում դուք հարց եք տալիս, թե ինչպես է ժողովուրդն ինձ վստահելու Լեռնային Ղարաբաղին ինքնավարություն շնորհելու հարցո՞ւմ»: Նրա ափերից դուրս գալն արդեն նկատելի էր դարձել բոլորի կողմից: Նույնիսկ ՄԱԿ-ի պաշտոնյան, որ նստել էր Ալիեւի կողքին, չկարողացավ թաքցնել սկզբում ժպիտը, այնուհետեւ ծիծաղը:

Ալիեւը Սումգայիթի, Կիրովաբադի եւ Բաքվի մասին իմ ակնարկությունը «կերեց» հետեւյալ խոսքով. «Երբ որ հակամարտությունն սկսվեց, շատ բաներ պատահեցին շատ վայրերում»: Եվ կրկնելով իրեն, կրկին խոսեց իրենց տարածքների 20 տոկոսի գրավման մասին: Այնուհետեւ որոշ չափով տիրապետելով իրեն, նա ասաց. «Անկախ դրանից, սակայն, մենք պետք ունենք դեպի ապագան նայելու: Ճակատագիրը Ադրբեջանին ու Հայաստանին միմյանց հարեւան է սարքել, եւ մենք պետք է ապրենք որպես հարեւաններ: Մենք կարիք ունենք մեր հարաբերությունները վերահաստատելու: Խաղաղություն պետք է լինի մեր ժողովուրդների միջեւ, բարեկամական հարաբերություններ»: Եվ դարձյալ դիմելով իր հին քարոզչաձեւին, Ալիեւն ինձ ասաց. «Տեսնո՞ւմ եք գիրքը, որ դրված է ձեր առաջ (քարոզչական գրքույկներից մեկը, որ տրվել էր լրագրողներին): Այդ գիրքը վերաբերում է հայերի գրաված տարածքներից խույս տված փախստականների ճակատագրին»: Ապա, դրամատիկ տոն տալով խոսքին, նա իր օգնականներից մեկին ակնարկելով ասաց. «Ես նրանից խնդրում եմ ձեզ տրամադրել փախստականների վիճակի մասին մի տեսագրություն, որին ծանոթանալուց հետո, կարծում եմ, կփոխեք ձեր կարծիքը»: Այնուհետեւ ավարտելով իր խոսքը, Ալիեւն ասաց. «Ես ձեզ հրավիրում եմ խաղաղության: Ես ցանկանում եմ, որ իմ պատգամը փոխանցեք Մ. Նահանգներում ապրող բոլոր հայերին՝ մենք նրանց բոլորին նույնպես հրավիրում ենք խաղաղության»:

Տեղին է հաստատել, որ ՄԱԿ-ում բազմաթիվ ասուլիսների եմ ներկա գտնվել, սակայն լրագրողի հետ նման դրամատիկ եւ ուղղակի հարցուպատասխանի առաջին անգամ էի հանդիպում: Ասուլիսից առաջ ես ՄԱԿ-ում Ադրբեջանի ներկայացուցչության մամլո քարտուղար Ամիր Բեգովին խնդրել էի Ալիեւի հետ 10-15 րոպե տեւողությամբ հարցազրույցի հնարավորություն: Նա պատասխանել էր, որ եթե մամուլի ասուլիսից հետո ժամանակ մնար, ապա անպայման այդ առիթը տրվելու էր ինձ: Իսկ հիմա, ասուլիսից հետո, դժվար էր նման բան ակնկալել, քանի որ Ալիեւն արդեն 15 րոպե ուշ էր հասել ասուլիսների դահլիճ, եւ երկրորդ՝ նման հարցուպատասխանից հետո հազիվ թե նա պատրաստ լիներ առանձին հարցազրույց տալու: Ասուլիսի ընթացքում ես կա՛մ լուռ պետք է մնայի եւ կամ «մեղմ» հարց տայի: Ես նախընտրեցի սուր հարց տալը, քանի որ նման պարագաներում ոչ այնքան պատասխանն է կարեւոր, որքան հարցը, որը կարեւոր տեղեկություն է հաղորդում լրագրող գործընկերներին: Ալիեւի նման խորհրդային հին աղվեսը գիտի հարցերից խուսափելու, դրանք իրենց սեփական քարոզչությանը ծառայեցնելու ձեւերը:

Այսպիսով, Ադրբեջանի նախագահի Մ. Նահանգներ այցը սկսվեց Նյու Յորքից, որտեղ նա 2 օր անցկացրեց ՄԱԿ-ում, հանդիպեց գլխավոր քարտուղարին՝ Կոֆի Անանին, անընդհատ կրկնեց Ադրբեջանի տարածքների 20 տոկոսի գրավման մասին, հավաստիացրեց, որ իր երկիրը «ամբողջովին անկախ երկիր է, որտեղ օտարերկրյա զորքեր կամ ռազմական բազաներ չկան», մի երկիր, որտեղ «ինֆլյացիա չկա, ազատական արտաքին առեւտուր կա եւ համատարած տնտեսական բարեփոխումներ են տեղի ունենում ազատ շուկայական սկզբունքներով»:

Նյու Յորքից Վաշինգտոն մեկնելուց առաջ, հուլիսի 29-ին, Ալիեւը ներկա գտնվեց «Իսլամական խորհրդաժողով» կազմակերպության կողմից կազմակերպված հանդիպմանը, որին հրավիրվել էին նաեւ ՄԱԿ-ում հավատարմագրված բոլոր երկրների ներկայացուցիչները, այդ թվում նաեւ Հայաստանի ներկայացուցչության գործավար դոկտ. Մովսես Աբելյանը:

Թուրք դիվանագետը հարբում է նավթից, հայը՝ զինուց

Այն խանդավառությունը, որն արտաքին դիվանագիտության ասպարեզում ցուցաբերում է Ադրբեջանը, անկախ եղած եւ թվացյալ բոլոր նվաճումներից, աչքի է ընկնում չափազանց կարճատես մոտեցմամբ: Նավթային խանդավառությունը՝ «հաջողության գլխապտույտի» այդ յուրօրինակ դրսեւորումը, միշտ չէ, որ թույլ է տալիս Ադրբեջանի ղեկավարությանը սթափ եւ հավասարակշռված գնահատել սեփական երկրի հնարավորությունները եւ համաշխարհային ուժերի ներկա դասավորությունը: Այսօր Ադրբեջանն, ըստ էության, այն համոզմունքին է, որ գերազանցապես նավթի գործոնով կարելի է եւ պետք է լուծել տնտեսական եւ առավելապես քաղաքական խնդիրները, այդ թվում նաեւ Լեռնային Ղարաբաղի հիմնահարցը: Միեւնույն ժամանակ ակնհայտ է, որ «աշխարհում առավել բարձր ինքնարժեք ունեցող» ադրբեջանական նավթի արդյունահանման եւ արտահանման միջոցով անհնարավոր չէ զուգահեռաբար լուծել հանրապետության խնդիրները, որոնք հաճախ իրարամերժ են: Մասնավորապես, Ռուսաստանը դեռ երկար ժամանակ խոստանում է պահպանել իր կայսերական հավակնությունները ու մտածելակերպը եւ այս պարագայում նաեւ Լեռնային Ղարաբաղը որպես համապատասխան ճնշման միջոց: Շրջանցելով ՌԴ-ի շահերը, Ադրբեջանը ոչ միայն չի կարող դառնալ «առաջինը տարածաշրջանում», այլ նաեւ (հետեւաբար) ունակ չի լուծելու Լեռնային Ղարաբաղի հարցը: Միեւնույն ժամանակ երկրի ընտրած «արեւմտյան նախապատվությունները» ավելի նման են «երկրի զարգացման մոդելին», ենթատեքստում ունենալով ակնհայտ թե քողարկված հակառուսական դիրքորոշում: ԱՄՆ-ում գործող նավթային օլիգարխիան առանձնահատուկ խանդավառություն չի ցուցաբերում «չափազանց թանկ վառելիքի» հանդեպ (մի բան, որի մասին միշտ խոսվում է), դա դիտելով սոսկ որպես տարածաշրջանում իր ներկայության գլխավոր հիմք եւ միջոց Ադրբեջանին ղեկավարելու գործում: Այսպիսով քաղաքական առումով ՌԴ-ի եւ ԱՄՆ-ի շահերի կամ հետաքրքրությունների շրջանակներում թե նավթը, եւ թե Լեռնային Ղարաբաղը դիտվում են որպես ղեկավարման միջոց, ընդ որում երկուսն էլ ուղղված Ադրբեջանի դեմ: Փաստորեն, հայտնի զինադադարով է պայմանավորված Ադրբեջանում առկա նավթային տենդը եւ ոչ հակառակը: Ադրբեջանն այսօր ուղղակի սարսափում է ռազմական ընդհարումներից, քանի որ մեկ օրվա ընթացքում կարող է կորցնել իր միակ խաղաքարտը: Քաջ գիտակցելով պահի անկայունությունը, Ադրբեջանը միեւնույն ժամանակ տիրապետում է բավական թերի եւ աղճատ տեղեկությունների Հայաստանի ներքին կյանքի վերաբերյալ: Համոզված լինելով, որ նավթամուղի անցկացումը հաստատապես մեր հանրապետության տարածքով

բխում է հայաստանյան հասարակության շահերից, Ադրբեջանի ղեկավարությունը հաճախ փորձում է առաջնորդվել հենց հիշյալ թերի պատկերացմամբ, դարձնելով օրակարգի հարց: Մասնավորապես, ընդամենը մեկ շաբաթ առաջ շվեյցարական SGS ընկերության ադրբեջանական մասնաճյուղի վարչության նախագահ, Ադրբեջանի պետական նավթային ընկերության 1991-92 թթ. ղեկավար Սանան Ալիզադեն խոստովանել է. «Ես միշտ եղել եմ այն կարծիքին, որ նավթամուղը պետք է անցնի Հայաստանի սահմանով: Թե՛ վրացական եւ թե՛ ռուսական խողովակաշարերը ձգվում են միայն Սեւ ծովի ուղղությամբ, այնինչ հայաստանյան նախագիծը ապահովում է ելք հենց Միջերկրական ծով: Առաջին հերթին սա տնտեսական առումով առավել նպատակահարմար երթուղին է եւ ապա հնարավորություն է տալիս կարգավորելու հայ-ադրբեջանական հակամարտությունը: Սրանով Ադրբեջանը «կկապի» Հայաստանի տնտեսությունը այդ խողովակին եւ հենց Ադրբեջանից կախված կլինի Հայաստանի տնտեսության հիմնական մասը:

Այնուհետ հնարավորություն կստեղծվի լուծելու նաեւ Նախիջեւանի ինքնավար հանրապետության վառելիքա-էներգետիկ խնդիրը, այնտեղ կառուցելով նավթավերամշակման գործարան եւ այդ հիման վրա տարածաշրջանն ապահովելով նավթամթերքներով»: («Զերկալո», 26 հուլիսի, 1997 թ.):

Մի քանի օր առաջ Թբիլիսիում հանդիպելով ադրբեջանցի լրագրողների հետ, համոզվեցի, որ Սանան Ալիզադեի նման տեսակետը արտահայտում է Ադրբեջանի բնակչության հասարակական կարծիքը եւ ղեկավարության ծրագրերը (սա զարմանալի չէ, քանի որ երկիրը վառ արտահայտված մենատիրություն է): Ծրագրի հիմքում ընկած է Ադրբեջանի տարածքային անձեռնմխելիությունը, իսկ նավթի գործոնը դիտվում է որպես տարածաշրջանային կայունացման թիվ մեկ տարր: Հետաքրքիր է, որ նման միասնությունը շարքային եւ ոչ շարքային ադրբեջանցու համար դարձել է հոգեբանություն, եւ հենց այդ հիմքի վրա է կառուցվում հայտնի քաղաքականությունը: Ադրբեջանցի եւ ոչ մի լրագրողի կողմից ընկալելի չեղավ այն իրողությունը, որ հայաստանյան հասարակական միտքը «թքած է ունեցել» այդ եւ նմանօրինակ այլ ծրագրերի վրա, թեեւ Թուրքիայում լույս տեսնող «ադրբեջանական» «Մոնիտոր» ամսագրի գլխավոր խմբագիր Էլմար Հուսեյնովը վերջիվերջո ստիպված եղավ ընդունել, որ «ի տարբերություն ձեզ, մեզանում Լեռնային Ղարաբաղի հիմնախնդիրը երբեք հանդես չի եկել միավորող ուժի տեսքով եւ երբեք չի դարձել ազգային գաղափարախոսություն»:

Ինչ խոսք, այս ամենը չի նշանակում հայկական դիվանագիտության հաղթանակ: Ավելին, հայ դիվանագիտությունը վաղուց արդեն քաղաքական գործոն չէ, եւ սա ահազանգող հանգամանք է:

ԱՐԻՍ ՂԱԶԻՆՅԱՆ

Քաղաքապետը գիշերային գրոհով գրավեց Գորիսի մանկապարտեզը

Գորիսի թիվ 2 մանկապարտեզի «գրավումը» մարզային իշխանությունների, ավելի ճշգրիտ՝ Լիսկա մականունով Գորիսի ոչ անհայտ քաղաքապետ Մուրիկ Խաչատրյանի կողմից թեւակոխեց վճռական փուլ: Մեր թերթի երեկվա համարում «խոսացել էինք», որ չորեքշաբթի օրը պրն Խաչատրյանը «պլոմբելու է» մանկապարտեզը, սակայն, ըստ մեզ հասած տեղեկությունների, շաբաթը ուրբաթից շուտ է եկել, եւ քաղաքապետը, չդիմանալով մինչեւ առավոտ, ծրագրված գործողությունն իրականացրել է գիշերով՝ անձամբ ներկայանալով մանկապարտեզ եւ, հանկարծակիի բերելով պահակին, վերջինիս ձեռքից առգրավել հիմնարկի բանալին, եւ այսպիսով կտրել մանկապարտեզի կոլեկտիվի հա[illegible]

փոքրիկները, ծնողները եւ աշխատակիցները հայտնվել են կատարված փաստի՝ փակված եւ կնքված դռների առջեւ, իսկ քաղաքապետն առանց այլեւայլության հայտարարել է. «Ես եմ փակել եւ լավ եմ արել: Ինչ ուզում եք արեք, ում ուզում եք, բողոքեք»: Նրանք էլ բողոքում են: Առայժմ մամուլի միջոցներին եւ կրթության նախարարությանը: Սակայն մամուլը երեւի թե անզոր է սանձելու Գորիսի քաղաքապետի իր տիրույթում տեղադրված յուղոտ պաստառ «իրենով անելու» եռանդը, իսկ նախարարությունը, ինչպես պարզվում է, մեծապես իրավազրկված է եւ նույնպես չի կարող գործուն մասնակցություն ունենալ մանկապարտեզի լուծարման կասեցմանը: Բանն [illegible]

ցական եւ հատուկ կրթության վարչության պետ Ռոբերտ Ստեփանյանը, մանկապարտեզների եւ մյուս կրթական հաստատությունների գործունեության ապահովումը տեղական ինքնակառավարման մարմինների մասին օրենքով հանձնված է իշխանության տեղական մարմինների իրավասությանը՝ մարզպետարաններին եւ, վերջին հաշվով, համայնքներին: Սակայն լուծարման նման «վիրահատական միջամտությունները», պրն Ստեփանյանի կարծիքով, պետք է հաշվի առնեն կրթության համակարգի շահերը եւ համաձայնեցվեն կառավարության հետ: Նախարարության դերը, փաստորեն, սահմանափակվում է ահազանգը տեղ, այսինքն մարզի համապատասխան տեսչությանը հասցնելով [illegible]

տոն Գալստյանի հետ հեռախոսազրույցի ընթացքում Գորիսի քաղաքապետը խոստացել է հեշտին թվով հիմնավորել մանկապարտեզի լուծարումը: Թեպետ, ինչպես ասաց նույն վարչության աշխատակից Մելսիդա Սարգսյանը, որը լավատեղյակ է մանկապարտեզի «բռնագավթման» հանգամանքներին, հիմնավորելու բան չկա. խնդրո առարկա հաստատությունը լավագույններից է ոչ միայն Գորիսի, այլեւ հանրապետության մասշտաբով, լավ վերանորոգված, բոլոր տարիքային խմբերի համար ստեղծված նորմատիվ պայմաններով, երբեք թերբեռնված չի աշխատել եւ, ամենակարեւորը, չի սնվել մարզպետարանի «գրպանից», այլ գոյատեւում է ծնողի հաշվին:

Ըստ 1995 թ. հաստատված [illegible]

րիչը իրավաբանական անձի կարգավիճակ ունի եւ, եթե կամայականությունը չկասեցվի, կարող է դիմել երրորդ իշխանության միջամտությանը:

Վերջին պահին տեղեկացանք, որ կեսօրին մանկապարտեզի առաջ հավաքված ծնողները, երեխաներն ու աշխատակիցները, վերջ տալով ցույցի կերպարանք ստացած հավաքին, այնտեղ հավաքված գործընկերների «ուռաների» տակ ցանկապատից թռչելով ներս «վերագրավել» են խմբասենյակները: Ավելի ուշ, մանկապարտեզի նախկին սաները կոտրել են քաղաքապետի ձեռքով դրված կողպեքը: Իսկ գիշերը, երեխաների մեկնելուց հետո, սահմանվել է հերթապահություն, սպասելով Լիսկայի նոր գրոհներին:

Լ. Գ.

ԱԶԳ

Սումգայիթ

Ես նույնիսկ չունեմ վերապատմելու մեռօրյա վանդալիզմի սարսափները: Դա արդեն հայտնի է աշխարհին: Ուզում եմ, իբրեւ ականատես, մեկ անգամ եւս հավաստել, որ խաղաղ, ազատաբաղձ Արցախի շարժման արյունոտ արձագանք «սումգայիթը» նյութվեց ոչ թե անսանձ խառնամբոխի կողմից, ինչպես փորձում էին համոզել, այլ այն ուժերի, որոնք չկարողացան իրենց քստմնելի դեմքը թաքցնել նաեւ Բաքվում, Ֆերգանայում, Թբիլիսիում, Վիլնյուսում...

Այդ օրերին աշխատում էի Բաքվի հայատառ «Կոմունիստ» թերթի

ռագործվել է կենտկոմի «փեղյամբար-մարգարեների» կանխատեսած անկանխատեսելին...

88-ի մարտի 2-ին խմբագրություն եկան միջահասակ, տխրադեմ, չսափրված երեք տղամարդ: Խմբագրին ենք ուզում, ասացին, ո՞վ է խմբագիրը:

– Ահա խմբագիրը, ծալած մատով դաշին տկտկացրի ես, որ ընկերներիս հետ կանգնած էի միջանցքում: Ի՞նչ հարցով եք եկել...

Մարդը վիրավորվեց իմ անլուրջ վերաբերմունքից ու միջանցքով քայլեց առաջ: Չանցած հինգ-տասը րոպե, նախկին արցախցի-սումգայիթ-

Քիչ հետո, հայ հարեւանների հետ վրդովված զրուցում էր մի ադրբեջանցի տղամարդ:

– Այո, ես քոռացած աչքերովս եմ տեսել կուսակցության քաղկոմի առաջին քարտուղար Մուսլիմզադեին առհասակ դրոշը ձեռքին, ամբոխի առջեւից քայլելիս...

Ուրիշ ծանոթների եւս հանդիպեցինք, լսեցինք ավելի զարհուրելի փաստերի, վանդալիզմի դրսեւորումների մասին: Որոշ բաներ տեսանք մեր աչքերով: Բայց... եկել էինք ձեռնունայն, պետք էր արձանագրել, նկարահանել:

Հաջորդ օրը շաբաթ էր: Է. Մոսե-

տեին ճշմարտությունը Սումգայիթի մասին, մինչեւ որ Ս. Միրզոեւան (ազգությամբ ռուս) հավաստեց «Այո, բարեկամներ, ինչ որ ընկերներն ասում են, ճիշտ է: Ես եւս արդեն երկու անգամ եղել եմ Սումգայիթում...»: Հետո Էդուարդը կարդաց հայ լրագրողներիս կոչ-դիմումը հանրապետության բոլոր լրագրողներին Սումգայիթի մասին գրել միայն ճշմարտությունը:

Հետեւեցին հետապնդումներն ու հալածանքը: Լուսանկարիչ Մ. Այվազյանից ամեն օր պահանջում էին Սումգայիթի նկարահանումները: Չէր տալիս: Խլեցին բոլորակցի

«Անկանխատեսելին» կանխատեսված էր

Հավաստում է ականատեսը

Արցախահայության ազատագրական պայքարի 1988-ի փետրվարյան փուլը, որ առավել տոռբկուն ու զանգվածային էր եւ նախադեպը չուներ, ցնցեց շատերին: Մանավանդ Ադրբեջանի կոմկուսի կենտրոնին ու կառավարությանը: «Միացում» կոչի ու տենչագին վանկարկումներից «ինտերնացիոնալիստ բարեկամների» ականջները անսովոր դժժացին ու նրանք ձեռքերն ինքնաբերաբար տարան 20 թվից այս կողմ խնամքով պահած յաթաղանին: Նյութվեց «սումգայիթը» երիտթուրքերի կողմից ծրագրված եւ իրագործված ցեղասպանության շարունակությունը:

խմբագրությունում: Թե ինչ էր կատարվում Ստեփանակերտում, ամբողջ Արցախում կցկտուր լուրեր էինք ստանում հեռախոսով: Դեռ սկիզբն էր: «Ազերինֆորմը» ստահոդ, աղավաղված տեղեկություններ էր հաղորդում Լեռնային Ղարաբաղում «մի խումբ ազգայնամոլ ծայրահեղականների հակաժողովրդական» գործողությունների, Սումգայիթում (փետրվարի 29-ին) «խուլիգանական տարրերի անօրինական արարքների» մասին: Իսկ թերթերը, ռադիոն, հեռուստատեսությունը խոնարհաբար տպագրում, հաղորդում էին դրանք:

Արցախյան շարժմանն անվանարկող, կիրանկրական նյութերի տպագրության (մանավանդ «Կոմունիստում») դեմ ըմբոստանում, բողոքում էինք մեր թերթի մի խումբ «լոբի ծկներ» աշխատողներս: Սակայն կուսկենտկոմի դրածո խմբագիրը եւ տեղակալները ռիտակներ էին կոչում ու դատապարտում «կոմունիստին ոչ վայել» մեր վարքագիծը: Կենտկոմում այդ մասին արդեն գիտեին եւ մեզ առանձին-առանձին «բարեկամաբար» զգուշացնում էին:

Մի օր էլ, փետրվարի 20-ի՞ն, թե՞ 22-ին, խմբագրություն եկավ ինքը Ադր. ԿԿ կենտկոմի պրոպագանդայի եւ ագիտացիայի բաժնի վարիչ Ա. Դաշդամիրովը, շտապ հավաքեց խմբագրության աշխատողներին, կարճ ինֆորմացիա տվեց հանրապետության քաղաքական իրադրության մասին, խիստ դատապարտեց Արցախի հայության «նացիոնալիստական-դաշնակցական» շարժումը, նրա ղեկավարներին, ապա հրահանգեց չշեղվել Ազարբայջանի կոմկուսի կենտկոմի գծից, մերկացնել ԼՂԻՄ-ի ծայրահեղականներին, որոնք հավակնում են սեպ խրել ժողովուրդների բարեկամության մեջ, խլել «Ազարբայջանի անբաժանելի մասը կազմող Լեռնային Ղարաբաղը մեր հողը»: Վերջում մռայլված ընդգծեց, որ դա (շարժումը) հղի է անկանխատեսելի հետեւանքներով:

Դրանից հետո մենք հաճախ էինք լսում այդ խորհրդավոր ու զգաստացնող արտահայտությունը նաեւ այլ ղեկավարներից, որոնք հանդես էին գալիս թերթերում, ռադիոյով, հեռուստատեսությամբ:

Մթնոլորտը շիկանում էր: Վատ, հակասական լուրեր էինք լսում Սումգայիթից: Փետրվարի 26-ից այնտեղ տանող ճանապարհները փակ էին: Ի՞նչ էր կատարվում այդ երբեմնի խաղաղ աշխատավորական քաղաքում: Ի՞նչ խուլիգանության մասին էին գրում թերթերը: Մեզնից ոչ ոք չգիտեր որ արդեն ի-

ցիներ խմբագրի մոտից դուրս եկան տարակուսած.

– Արա, դա սա մարդ ա՞, սա խմբագի՞ր ա՞...

Պարզվեց, որ եկել էին իրենց քաղաքում կատարվածի մասին ճշմարտությունը պատմելու եւ հանրապետական հիվանդանոց բերված հարազատներին այցելելու համար օգնություն խնդրելու: Խմբագիր Է. Գրիգորյանը կոպտել դուրս էր արել նրանց այն բանի համար, որ նրանք անկեղծորեն ասել են Սումգայիթում կազմակերպված ջարդում են միայն հայերին:

Արտեղ էինք ահա թե ինչ...

Տաքարյուն ու վճռական Ֆրունզիկ Գրիգորյանը (թերթի բաժնի վարիչ), Էդուարդ Մոսեսովը (Սումգայիթի մեր սեփ. թղթակից) եւ ես անմիջապես մտանք խմբագրի մոտ համոզելու օգնել մարդկանց: Նա զանգահարեց հանրապետական հիվանդանոցի գլխավոր բժշկին, որ ընդունի նաեւ մեզ լրագրողներիս:

Գլխավոր բժիշկը մեզ առաջնորդեց 6-րդ հարկի այն հիվանդասենյակը, որտեղ պառկած էին «հիվանդները»... ցնցվեցինք: Վեց-յոթ տղամարդ ջարդված, կապտուկներով, արնամած աչքերով աղերսալի մեզ էին նայում: Նրանցից մեկը՝ Բ. Բեղյանը, ինձ ճանաչեց: Չէր կարողանում խոսել: Երեսն ուռած էր: Ելուզակները ջարդել էին ծնոտները, հարվածել գլխին: Աչքերի առաջ վառել էին սեփական «Վոլգան», բնակարանը լրիվ կողոպտել, իրեն մեռած կարծելով՝ շտապել հայերի մյուս բնակարանները:

Շվարել-մնացել էինք, ի՞նչ անել... Բաքու-Սումգայիթ ճանապարհին, ասում էին, արդեն բաց է, բայց վտանգավոր է: Ավտոբուսները, ավտոմեքենաները ստուգում էին ավազակախմբերը՝ հայ կա՞...

– Թքած, ասաց [illegible] Ֆրունզիկ Գրիգորյանը, որը գերազանց տիրապետում էր ադրբեջաներենին, իմ «Ժիգուլիով» կգնանք:

... Սումգայիթի կենտրոն տանող փողոցները փակ էին տանկերով, ռուս զինվորներով: Ժուռնալիստների միության անդամի վկայականն օգնեց մեզ կենտրոնի հրապարակ թափանցելու, ուր հավաքել էին ջարդված, կողոպտված ու նաեւ չտուժած հայերին: Սոսկալի՜ տեսարան...

Փնտրում էինք ծանոթների...

–Դեռ փետրվարի 26-ին էին հրապարակներում զգուշացնում հայերին կոտորելու մասին, ասում է իմ համագյուղացի Արմեն Աբրահամյանը: «Չէ, ախպեր, սա խուլիգանություն չէ, որ թերթերում գրում են: Սա կազմակերպված ցեղասպանություն է...»:

տովը կինոխցիկ էր հայթայթել: Յու. Կարապետյանը (մեր աշխատակիցը) ձայնագրիչ, լուսանկարիչ Մ. Այվազյանը վերցրել էր ֆոտոապարատ, եւ Ֆրունզիկի «Ժիգուլիով» կրկին Սումգայիթում էինք: Մեզ ապահովագրելու համար որոշեցինք դիմել գեներալ Կրաեւին, որ թույլ տա որոշ բաներ արձանագրենք:

– Գուցե պետք չէ՞,– վարանեց գեներալը:

Այդ անվճռականությունը մեզ հերիք է «գործն» սկսեցինք: Շատ չանցած, ինչ-որ մեկը (ՊԱԿ-ից) Է. Մոսեսովին դուրս հրավիրեց մեքենայի միջից եւ առաջնորդեց շտաբ կոմքաղկոմի շենք: Բարեբախտաբար, [illegible] դիկին, եւ մենք մեկնեցինք Բաքու...

Մարտի 5-ին հայտարարեցին, որ «Բակինսկի ռաբոչի» թերթի խմբագրության դահլիճում կայանալու է մեր երկու խմբագրությունների աշխատողների համատեղ հավաք, որին մասնակցելու է ԽՄԿԿ կենտկոմի պատասխանատու աշխատող Յաշինը: Ենթադրեցինք, թե Մոսկվայի ներկայացուցիչը կխոսի Սումգայիթի աննախադեպ ոճրագործության մասին, կդատապարտի հանրապետության իշխանություններին, մեզ բոլորիս, որ չենք կարողացել ժամանակին մերկացնել սադրիչներին, կանխել անկանխատեսելին:

Սակայն մեզ վրա «ջուր մաղվեց»: Նա սկսեց լուտանք թափել Լեռնային Ղարաբաղի հայության, «հողատիրության բարբաջանքներով տարված մի խումբ դաշնակցական շովինիստների, ծայրահեղականների» հասցեին, հատվածներ կարդաց քաղբյուրոյի 1988 թ. փետրվարի 21-ի որոշումից ու հրահանգեց... ավելի շատ ու ակտիվորեն որոճալ ժողովուրդների բարեկամության թեման, թերթերի էջերում մերկացնել, դատապարտել արցախյան շարժումը, նրա սադրիչներին:

Եվ ոչ մի խոսք Սումգայիթի մասին:

Ձեռքի թղթերը ծալելով, ուզում էր հրաժեշտ տալ, մեկ էլ բերանի մի անկյունով գուցե հարցե՞ր կան, ասաց:

Պետք էր տեսնել, թե ինչ կատարվեց դահլիճում: Մեր թերթի որոշ աշխատակիցներ ռումբի պես պայթեցին այս ու այն կողմից, նզովեցին ոճրագործներին, հանրապետության ղեկավարներին, ամոթանք տվեցին Մոսկվայի ներկայացուցչին: Անտարբեր գրոհից վերջինս քրտնել էր, գույնը գցել: Մեր խմբագիրը ամոթից վառվում էր, չգիտեր ինչպես զսպել աշխատակիցներին: Շատեր էին նաեւ ռուսական թերթի լրագրողները: Շատեն [illegible] չգի-

վկայականը, վտարեցին աշխատանքից: Իր բացակայությամբ քրքրեցին, խուզարկեցին Յու. Կարապետյանի գրասեղանի դարակները, ձայնագրությունները գտնելու հույսով (դրանք եւ որոշ այլ նյութեր Երեւան էինք հասցրել ու հանձնել Իգոր Մուրադյանին «Գրական Ադրբեջան» հանդեսի պատ. քարտուղար Էդ. Բեգլարյանի միջոցով): Մոտ երեք ամիս երեքիս (Էդուարդին, Ֆրունզիկին եւ ինձ) ժամերով հարցաքննում էին կենտկոմի հատուկ հանձնախմբի անդամները՝ ինչո՞ւ եք գնացել Սումգայիթ, ո՞ւմ նախաձեռնությամբ: Ինչո՞ւ եք ուզում հերքել «Ազերինֆորմի» պաշտոնական հաղորդագրությունները...

Այդ ընթացքում եւ հետո մեզ արգելեցին տպագրել, հանդես գալ ռադիոյով, հեռուստատեսությամբ: Բանաստեղծություններիս նոր գիրքը հանեցին «Յազըչը» հրատարակչության պլանից եւ այլն:

Իսկ 88-ի հունիսին կատարվեց ամենազավեշտականն ու անօրինականը. կենտկոմի ցուցումով Հոկտեմբերյանի կուսշրջկոմի բյուրոն մեր բացակայությամբ մեզ հայտարարեց խիստ նկատողություն անձնական քարտ մտցնելով. Է. Մոսեսովին եւ Զ. Արզումանյանին միաժամանակ հեռացրին աշխատանքից «Սումգայիթի մասին սադրիչ ու անհեթեթ լուրեր տարածելու, ժողովուրդների բարեկամության դրդությամբ կուսակցության քաղաքական գծի դեմ ելույթների, կոմունիստին ոչ վայել արարքների համար»:

Սկսեցինք պաշտպանություն որոնել բարձր ատյաններում: Զանգահարեցինք Ադր. ԿԿ կենտկոմի առաջին քարտուղար Ք. Վեզիրովին՝ ընդունել ու լսել մեզ: Արդյունք: Գրեցինք Մոսկվա՝ կուս. հանձնաժողովի նախագահ Սոլոմենցեւին: Ոչ մի պատասխան: Զանգահարեցինք Ստեփանակերտ՝ ԼՂԻՄ կառավարման հատուկ կոմիտեի նախագահ Արկադի Վոլսկուն...

Նստեցինք Ֆրունզիկի «Ժիգուլին», մեկնեցինք Ստեփանակերտ: Վոլսկին մեզ լսեց ուշադիր, կիսազարմացած: Խոստացավ Մոսկվայում խոսել Սոլոմենցեւի հետ: Վեզիրովին խնդրել մեզ ընդունել: Դա էլ չօգնեց:

Որոշեցինք այլեւս չդիմել Ադրբեջանի ղեկավարությանը, այլ միայն Մոսկվա, ԽՄԿԿ կենտկոմի քաղբյուրոյին, Միխայիլ Գորբաչովին ծանուցելով, ավա՜ղ, որ արցախյան շարժման հետագա ամիսներին գլխավոր քարտուղարը եւս հաճախակի հիշեցնում էր դրա անկանխատեսելի հետեւանքների մասին:

ԳԵՎՈՐԳ [illegible]

ԲԱՐԵԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆ

Լռում են նրանք, որ պիտի խոսեն

Անապահով խավի որոշակի ձեւավորման հետ մեզանում արդեն երեւույթ է դարձել նաեւ բարեգործությունը, հաճախ զուտ մարդկային գործոնով պայմանավորված:

Այս առումով բերեւս հարկ է հիշատակել մի անուն, «Եվրոպա» ՍՊԸ նախագահ Սերգեյ Մանուկյան, որի բարերարական գործունեության մասին պիտի խոսվեր շատ ավելի վաղ:

Նրա մասին իմացանք պատահական մի խոսակցությունից... պարզվեց, որ նա իր կյանքի 39 տարիներից 17-ը նվիրել է աշխատանքային գործունեությանը, նաեւ ընտանիքին, որոնց հետ էլ կապվում եւ ամբողջանում են նրա մարդասիրական նպատակները: Ավարտելով առեւտրի տեխնիկումի հաշվապահական հաշվառում բաժինը, այսօր սեփական ջանքերով հասել է լուրջ հաջողությունների եւ իր հոգու պարտքն է համարում ուժերը ներածին չափով աջակցելու բոլոր նրանց, ում ճակատագիրը նայում է տառապանքով կամ էլ պարզապես մատնել է անուշադրության: Նրա ստանձնած առաքելությունը սկիզբ է առել դեռ 80-ականներից, օգնել է անհատների, կազմակերպությունների, առանց խոսքերի ու փաստաթղթերի: Նրա կերպարի փաստացի կերտողները եղել են ու մնում են անվերջանալի օրհնանքն ու շնորհակալությունները: Սերգեյ Մանուկյանի աջակցությամբ հրատարակվում եւ ազգային գրադարանում իր տեղը կունենա փոքրիկ Վարսիկ Վարդանյանի բանաստեղծությունների ժողովածուն: Ձեռներեցի հատուկ ուշադրությունն են վայելում նաեւ «Սեբաստիա-Մալաթիա» համայնքի ծերանոցը (Ղաղբանակ գյուղում), բարեգործական ճաշարանը ու էլի մի քանի կազմակերպություններ: Նրա հաջորդ նախաձեռնությունը արցախյան ազատամարտի նահատակների հիշատակը հավերժացնելու նպատակն ունի:

Իսկ ընկերության անունը, առհասարակ, առնչվում է մայրաքաղաքի գրեթե բոլոր հանրամատչելի բարեգործական ծրագրերին, շնորհիվ գործող 6 բաժանմունքների եվ հասկանալի է, մինչ պետական օրենքները կգործեն արդարությամբ եւ հին իշխանություններից ժառանգած մոլությունները ու կաշառակերությունը կկասեցվեն խստագույն հակազդեցություններով, հարկ կլինի տառապալից համբերությամբ սպասել, հույսով լի հայացքը՝ Աստծուն, մի ձեռքը պարզած գոյավաստակին, մյուսը՝ բարեգործից ակնկալվող օգնությանը:

Իհարկե, լավ կլիներ, որ բարեգործների կարիքը երբեք չլիներ, որ ապրեինք լիարժեք կյանքով, բայց քանի որ դա ընդամենը երազանք է (համենայն դեպս առայժմ), ուրեմն այս վերջին հենարանը, Աստծո բարեհաճությամբ, ի դեմս Սերգեյ Մանուկյանի, թող կայուն լինի, որի ձգտումներն ու նվիրումը ոչ թե խոսքերում, այլ հայացքի ենթատեքստում են արտահայտված, ու չպետք է նաեւ մոռանալ, որ պատմությունը դատապարտված է այն անհատների, ովքեր նվիրումով անձնուրաց ծառայում են ազգին ու հայրենիքին:

ԷԼՄԻՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Ուղղում

■ Հուլիսի 30-ին «Հայոց աշխարհ», «Ազգ» եւ «Մոլորակ» թերթերում տպագրված «Հեյդար Ալիեւը Ղարաբաղում իրականացրել է հայերի ցեղասպանության քաղաքականություն» հրապարակման մեջ տեղ է գտել վրիպակ:

Վագիֆ Սարիֆիչեւի ելույթի՝ Ղազանչի գյուղին վերաբերող հատվածում առկա բացատրության մեջ պետք է կարդալ՝ (խոսքը հայկական գյուղերի մասին է - Գ.Խ.):

«Երեւան» տեղեկատվական կենտրոն

■ Մեկ այլ վրիպում է եղել հուլիսի 19-ի համարում: «Հայաստանի թռչունները» գրքի համահեղինակ Դանիել Կլեմի անունը տեխնիկական անուշադրության հետեւանքով դուրս էր մնացել նույն գրքի նկարից, որի համար խնդրում ենք ներողամտություն:

ԱԶԳ **միջազգային**

ՍՅԱՆԳԱՆ

Հոնկոնգը կդառնա՞ ազատ սավառնող թռչուն

Ուղիղ մեկ ամիս առաջ հուլիսի 1-ին, կամ ավելի ստույգ հունիսի 30-ի կեսգիշերին, ժամացույցի 12 հարվածների ներքո, նախադեպը չունեցող հուզախառն մթնոլորտում, Հոնկոնգի 155 տարվա բրիտանական տիրապետությունը հասավ իր ավարտին: Պատմության մեջ առաջին անգամ արեւմտյան հզոր մի պետություն կամավոր կերպով, առանց զենքի օգտագործման, դուրս եկավ մի երկրից, տեղի ժողովրդին հանձնելով բոլորովին տարբեր հասարակարգի եւ գաղափարախոսության տեր մեկ ուրիշ երկրի: Ինչպես անցան տոնակատարությունները եւ ի՞նչ ապագա է սպասում Արեւելքի մարգարիտին: «Նյուզուիքի» հոդվածը, որից քաղում ենք մեր տեղեկությունները, անդրադառնում է այդ հարցերին:

Այդ րոպեին երկու կողմերը (Մեծ Բրիտանիան եւ Չինաստանը) նախապատրաստվում էին մոտ 15 տարի: Այդ ընթացքում եւ խոստումներ տրվեցին եւ մատ թափահարվեց, եւ սպառնալիքներ տեղացին իրար գլխի: Այդ պատմական օրն էլ հետ չմնաց այդ բոլորից: Հորդառատ անձրեւը թափվում էր մոտ 4000 հյուրերի եւ հանդիսությանը մասնակցող հազարավոր ներկաների գլխին: Կարմիր համազգեստով բրիտանացի զինվորական նվագախմբի կատարած «Աստված փրկի թագուհուն» մեղեդու հանգիստ հնչյունների ներքո բրիտանական դրոշը վերջին անգամ դանդաղ իջեցվեց եւ փոխարենը բարձրացվեց չինական կարմիր ու դեղին դրոշը: Եվ որպեսզի ոչ մի կասկած չմնար հանդիսատեսների շրջանում կատարված պատմական փաստի առնչությամբ, հանդիսավարն անմիջապես փոխեց նաեւ լեզուների հերթականությունը եւ ինչպես Չինաստանի Ժողովրդական Հանրապետության նախագահ Ցզյան Ցզեմինի խոսքը նախ մանդարիներեն եւ ապա անգլերեն: Հոնկոնգի հատուկ վարչական շրջանի միացումը Չինաստանին կայացած իրականություն է, հայտարարեց նա խանդավառ ծափահարությունների եւ բացականչությունների ներքո: Տոնական տրամադրության մեջ տարակարծությունները մնացին հետեւում: Բայց հարցականներն անխուսափելի էին: Ինչպե՞ս էր կատարվելու միաձուլումը: Չինաստանը պիտի կարողանա՞ր հասկանալ իրենից շատ տարբեր Հոնկոնգի մշակութային առանձնահատկությունը: Ինչպե՞ս էին վարվելու Չինաստանում եւ Հոնկոնգում: Ո՞վ ում էր փորձելու նմանվել. Չինաստանի ճնշողական քաղաքականությո՞ւնը, թե՞ Հոնկոնգի տնտեսական հարստությունն ու ձեռներեցությունը:

Դեմոկրատները բարձրախոսներով փողոց էին դուրս եկել իրենց վերջին հայտարարություններն անելու նախքան վարագույրը կիջներ բրիտանական կառավարման համակարգի վրա: Նրանք կոչ էին անում Չինաստանում հաստատելու առավել ազատություններ եւ հատկապես բազմակուսակցականություն: «Առջեւում դժվարին պայքար է սպասում մեզ», ասել է դեմոկրատական խմբավորումների համակիր, 48-ամյա Յու Հոնգ Կվոնգը:

Հանձնման արարողության նախապատրաստվելն ամենից ավելի ծանր էր երեւի Հոնկոնգի վերջին կառավարիչ Քրիս Պատենի եւ նրա ընտանիքի համար: Իր պաշտոնում գտնվելու վերջին կիրակի օրը, ըստ նրա դուստր Քեյթի գրառումների, կաթոլիկ եկեղեցի հաճախելով նա արտասանել է իր հրաժեշտի խոսքը: «Ես աղոթելու եմ Հոնկոնգի համար: Աղոթելու եմ, որ նա դառնա թռչուն եւ ազատ սավառնի երկնքում: Իսկ դուք աղոթեք մեզ համար»:

Իսկ հանձնման արարողության օրը, տունդարձի ճանապարհին, նա պարզապես հետեւյալ ուղերձն է փոխանցել Լոնդոն. «Ես ցած եմ դրել կառավարչի իմ պարտականությունները: Աստված փրկի թագուհուն»:

Հոնկոնգի բնակչության վերաբերմունքն այնքան էլ միասնական չէր: Շատերը հպարտանում էին, որ չինացի են, բրիտանացիների հասցեին շպրտում «ի՞նչ եք արել մեզ համար» բառերը: Ուրիշները մատնանշում էին տնտեսական նվաճումները, որ բրիտանացիների շնորհիվ են ձեռք բերել: Չինաստանի ներկայացուցիչները Հոնկոնգում բավական երկար ժամանակ փորձել են իրենց կողմը գրավել սովորական մարդկանց եւ դա նրանց որոշ չափով հաջողվել է: Դեմոկրատական կուսակցության այն անդամները, որոնք նախընտրել էին բոյկոտել նորաստեղծ ժամանակավոր վարչակազմը, հուլիսի 1-ի դրությամբ կորցրել են իրենց պաշտոնները: Նոր վարչակազմի գլխավոր գործադիր անդամը խոստացել է խիստ միջոցներ եւ օրենքներ կիրառել պահպանելու կարգ ու կանոնը երկրում, վերակառուցելու կրթական համակարգը եւ առավել հոգատարություն ցուցաբերելու մեծահասակներին: Փողոցներում լսելի էին Հոնկոնգի գործերին չխառնվելու վերաբերյալ Չինաստանին ուղղված սպառնալի կոչեր:

Գործարարների համար բոլորովին այլ աշխարհ է բացված, չինացի գործարարներն ու ընկերությունները արդեն իսկ սկսել են անցնել սահմանը եւ օգտվել նոր շուկայի հնարավորություններից: Հոնկոնգցի գործարարները Չինաստան են մեկնել երկնաքերներ կառուցելու եւ այնտեղ կապիտալիստական բարքերն արմատավորելու:

Չինաստանում տոնակատարությունները համեմատաբար ավելի զուսպ են անցել: Նույնիսկ Տիանանմեն հրապարակում: Շատերն այդ օրը մնացել են տանը եւ հեռուստատեսությամբ հետեւել իրադարձություններին: Զգացվում է, որ Հոնկոնգին տրված հատուկ կարգավիճակը բոլորի սրտովը չէ:

Այնպես որ, տոնակատարություններից հետո կարոտախտի եւ անորոշության զգացումը թեւածում է օդում: Քաղաքական տեսակետից այնքան էլ պարզ չէ երկու երկրների զարգացման հետագա ճանապարհը: Թե ինչ ապագա է սպասում Արեւելքի մարգարիտին՝ կախված է երկկողմ համագործակցության պատրաստակամությունից եւ փոխզիջումային ոգու առկայությունից:

Միայն միասին կարելի կլինի լուծել ծառացած խնդիրները:

Ուկրաինան հետաքրքրում է գերմանացիներին

ԳՖՀ արտգործնախարար Քլաուս Քինկելի կիեւյան այցի առթիվ աճել է գերմանացի քաղաքագետների հետաքրքրությունն Ուկրաինայի նկատմամբ: Մինչեւ օրս գերմանական մամուլում Ուկրաինային վերաբերող տեղեկությունները հիմնականում քննադատական բնույթ էին կրում: Գերմանական թերթերը շատ էին գրում այդ նախկին խորհրդային հանրապետությունում տիրող կաշառակերության եւ մյուս «ժառանգական ախտերի» մասին: Տնտեսական շաբաթաթերթերից մեկը նույնիսկ նշել էր ուկրաինացի պաշտոնյաների սահմանած կաշառքների կոնկրետ չափերը:

Գերմանացի արդյունաբերողներին հետաքրքրում է, թե իրենք ինչպիսի պայմաններում կարող են զարգացնել տնտեսական կապերը ուկրաինացի գործընկերների հետ: Առ այսօր գերմանական 609 ֆիրմա Ուկրաինայում հիմնել է համատեղ ձեռնարկություն, 189 ձեռնարկություն ու բանկ բացել են ներկայացուցչություններ ու մասնաճյուղեր: Ու թեեւ դեպի Գերմանիա Ուկրաինայի արտահանությունը մշտապես աճում է, եւ այդ երկիրը մնում է ԱՄՆ-ից հետո Ուկրաինայի երկրորդ խոշոր առեւտրական գործընկերը, տնտեսական հարաբերությունները, գերմանացի քաղաքագետների կարծիքով, այնքան էլ արագ չեն զարգանում:

Կիեւ կատարած իր վերջին այցի ժամանակ կանցլեր Հելմուտ Քոլը 1000 կրթաթոշակ խոստացավ տնտեսագիտության եւ վարչական կառավարման բնագավառում ուկրաինացի մասնագետների ուսուցման համար: Բայց Կիեւի խորհրդարանը այդ օգնության վրա 30 տոկոսանոց «եկամտահարկ» դրեց: Գերմանացի դիվանագետները հիասթափությամբ ասում էին, որ իրենք մտադիր են այսուհետեւ էլ օգնել ուկրաինացիներին, բայց ոչ այդ ձեւով:

Գերմանացիներին ավելի մեծ լավատեսություն է ներշնչում Ուկրաինայի արտաքին քաղաքականությունը: Ռուսաստանի հետ կնքված բարեկամության պայմանագիրը, Բելառուսի հետ ստորագրված սահմանային համաձայնագիրը, Լեհաստանի հետ հաշտվելու հայտարարությունը եւ Ռումինիայի հետ կնքված ու ազգային փոքրամասնությունների շահերը հաշվի առնող պայմանագիրը, Եվրամիության հետ ստորագրված համաձայնագրի առաջիկա կիրառումը եւ վերջապես ՆԱՏՕ-ի հետ կապված խարտիան ոգեւորում են գերմանացիներին: Այս ամենը, գերմանացի քաղաքագետների կարծիքով, էապես ընդլայնում է Եվրոպայի խոշորագույն կազմակերպությունների հետ Ուկրաինայի համագործակցության հնարավորությունները:

Բոննում հաճույքով մեջբերում են մերձբալթյան դիվանագետներից մեկի խոսքերը, որն ասել էր. «Քանի դեռ Ուկրաինան անկախ է, մերձբալթյան պետությունները կարող են հանգիստ քնել»:

«ԻԶՎԵՍՏԻԱ»

ՇՎԵՅՑԱՐԻԱ

Բանկերը պարտավոր են հրապարակել նաեւ դարասկզբին սառեցված հաշիվների հայազգի տերերի անունները

Հուլիսի 26-ի մեր համարում հաղորդել էինք, որ Շվեյցարիայի բանկերի ասոցիացիան հրապարակել է այդ երկրի բանկերում մինչեւ Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի ավարտը բացված եւ այսօր չճանաչված կամ սառեցված հաշիվների տերերի անունները: Ստորեւ այդ առնչությամբ Հարութ Սասունյանի հոդվածը:

Անցյալ շաբաթվա ընթացքում շվեյցարական բանկերի ասոցիացիայի կողմից մոտ 2000 անունների հրապարակումն արդյունք էր հրեական մի շարք կազմակերպությունների հսկայական ճնշումների: Պատերազմի անորոշություններից պաշտպանվելու նպատակով նրանք իրենց դրամական ունեցվածքը ի պահ էին դրել շվեյցարական բանկերում, որոնք հայտնի են իրենց գաղտնապահությամբ: Քանի որ այդ հրեաներից շատերը սպանվեցին Ողջակիզման ժամանակ, նրանց հաշիվներն ավելի քան 50 տարի սառեցված էին մնում այդ բանկերում: Անունների այս աննախադեպ բացահայտումն իրավունք է տալիս զոհվածների մերձավորներին տիրանալու իրենց հարազատների ժառանգությանը, իսկ չպահանջված գումարներն օգտագործվելու են ըստ շվեյցարական բանկերի պարտավորվածության, մարդասիրական կամ բարեգործական նպատակներով:

Հրապարակված ցուցակին ծանոթանալով նկատեցի, որ նրանք պարզապես նշել են Երկրորդ համաշխարհային պատերազմից ի վեր սառեցված հաշիվների տերերի անունները, առանց ստուգելու նրանց ազգությունը: Այնպես որ ցուցակը պարունակում է նաեւ անուններ համայն աշխարհից, եվրոպական երկրներից մինչեւ Ճապոնիա, Չինաստան, Իրան, Արգենտինա եւ այլն: Միշտ չէ, որ, անշուշտ, կարելի է անունները կարդալով կռահել անհատի ինքնությունը, ազգային ծագումը կամ կրոնը, սակայն որոշ անուններ շատ հստակորեն հրեական չեն, ինչպես, օրինակ, Բաքիկեր Օսմանը, որը Սաուդյան Արաբիայից է: Վիզենտալ կենտրոնն այնտեղ նկատել է նաեւ նացիստ գերմանացիների անունները:

Հարց է առաջանում: Ո՞վ պետք է ստանա մինչ այժմ չպահանջված ոչ հրեական գումարները: Անարդար կլիներ, օրինակ, ճապոնացու կամ այլ ազգի ներկայացուցչի ներդրումները նվիրաբերել հրեական որեւէ ընկերության կամ կազմակերպության: Հարցը բարձրացնում եմ, որովհետեւ ցուցակում շատ հստակորեն նշված է 10 հայկական անուն:* Սեմյոն Հակոբյանց (Վիեննա, Ավստրիա), դոկտ. Կոռնելյա Գրիգորյան (Բուխարեստ), Հակոբ Հաչերյան (Խաչերյան) (Գրաս, Ֆրանսիա), Արաքսի Գասապյան (Ստամբուլ), Սուրեն Նորադորմիկյան (երկիրը չի նշված), Էբրու եւ Ռ. Փափազյան (Փարիզ), դոկտ. Նշան Կարապետ Թագվորյան (Սոֆիա), Աննա Տրապիզոնցյան (Երեւան) եւ դոկտ. Խաչերես Տրապիզոնցյան (Երեւան):

Տես ♦ էջ 8

ՀԱՄԱՌՈՏ

Իրանական թերթերը ԱՄՆ-ին կապերը բարելավելու կոչ են անում

Հուլիսի 29-ին իրանյան «Թեհրան թայմս» եւ «Իրան նյուս» օրաթերթերը հայտարարել են, թե Իրանին մեկուսացնելու փորձերը ձախողվել են, եւ կոչ են արել ԱՄՆ-ին հարաբերությունները բարելավելու ուղղությամբ կատարել առաջին քայլը: Շեշտվել է նաեւ, թե Իրանի նոր նախագահ Մոհամադ Խաթեմիի ընտրությունը հարաբերությունները բարելավելու լավ առիթ է: Ինչպես հայտնի է, վերջինս նախագահի պաշտոնը կստանձնի օգոստոսի 3-ին: «ԵՐԵՎԱՆ»

ԱՄՆ-ը որոշեց երեք «քշած» ռազմանավերը հանձնել Թուրքիային

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 30 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ՌՈՅԹԵՐ: Միացյալ Նահանգների պետական քարտուղարության ներկայացուցիչ Ջեյմս Ֆոլին հուլիսի 28-ին հայտարարել է, թե Վաշինգտոնը որոշել է իրագործել Թուրքիային երեք մարտանավեր հանձնելու խոստումը, որը կասեցված էր Հունաստան-Թուրքիա հարաբերությունների լարվածության պատճառով: Մարտանավերը նոր չեն եւ գործածված են ամերիկյան ծովուժի կողմից: Ֆոլին հայտնել է, որ հաջողվել է համաձայնության հասնել այս ծրագրին ընդդիմացող կոնգրեսականների հետ: Նա նաեւ վստահեցրել է, որ մարտանավերի հանձնումը որեւէ վնաս չի հասցնի տարածաշրջանի իրադրության կայունացման ուղղությամբ գործադրվող ջանքերին:

Չեչնիայի կրոնապետը պահանջեց փակել գինեգործության ֆակուլտետը

ԳՐՈԶՆԻ, 30 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Չեչնիայի Հանրապետության կրոնապետ Ահմադ-Հաջի Քադիրովը, երեքշաբթի ուշ երեկոյան ելույթ ունենալով Գրոզնու հեռուստատեսությամբ, պահանջել է դադարեցնել Գրոզնու նավթի ինստիտուտի գինեգործության ֆակուլտետի գործունեությունը, որն օրերս ուսանողների ընդունելություն է հայտարարել: Նրա խոսքերով, ինստիտուտի ղեկավարությունը անտեսում է շարիաթի նորմերը: «Իչքերիա Չեչենական Հանրապետությունը իրեն իսլամական պետություն է հռչակել, եւ հանրապետության բոլոր քաղաքացիները պետք է կատարեն շարիաթի օրենքները», ասել է հանրապետության կրոնապետը:

Ամերիկացի ֆիլմարտադրողները բողոքում են Թուրքիայի դեմ

Համաշխարհային առեւտրի կազմակերպությունում Միացյալ Նահանգների ներկայացուցիչը պաշտոնապես պահանջել է առաջիկա ժողովում քննարկել Թուրքիայի կառավարության կողմից օտար ֆիլմերի վրա դրված հարկերի հարցը: Ամերիկացի ֆիլմարտադրողները, Շարժանկարների ասոցիացիայի ղեկավար Ջեկ Վալենտիի առաջնորդությամբ, բողոք են ներկայացրել այն խտրականության դեմ, որ կիրառվում է Թուրքիայում, որտեղ հարկվում են օտար ֆիլմերը, բայց չեն հարկվում տեղական արտադրության ֆիլմերը: Թուրքիայի մունիցիպալ եկամուտների թիվ 2464 օրենքը 25 տոկոսի հարկ է նախատեսում բոլոր կինոթատրոնների համար, որոնցում օտար ֆիլմեր են ցուցադրվում: Սա, ըստ ամերիկացիների, խախտում է 1994-ին ընդունված ԳԱՏՏ-ի Առեւտրի եւ գնացուցակների ընդհանուր համաձայնության որոշումները: Այդ որոշումներից մեկով (հոդված 3) անդամ երկրներից պահանջվում է հավասար վերաբերմունք տեղական եւ արտասահմանյան արտադրանքի վերաբերյալ:

Համաշխարհային առեւտրի կազմակերպությունը ի պատասխան ամերիկյան պահանջի արդեն իսկ համաձայնել է քննարկել հարցը մոտ ապագայում:

Հ. Ս.

ԱԶԳ

Մշակույթ

Հուլիսի 12-ի կեսօրին դատարանի փողոցում հանդիպեցի մի ծանոթի, որն անմիջապես ասաց, թե չի սիրում տխուր լուրեր հայտնել, սակայն ասաց, որ Աշոտ Հովհաննիսյանը մահացել է: «Ի՞նչ Աշոտ», հարցրեցի: «Հովհաննիսյան»: «Հովհաննիսյա՞ն, դե՞դձը»:

Նկարչությունն էր նրա կյանքը

Օրերս Հայաստանը կորցրեց իր լավագույն նկարիչներից մեկին՝ Աշոտ Հովհաննիսյանին: Խոր ցավով՝ ազգային մշակույթի երեւելի կորստի հանդեպ՝ «Ազգ» օրաթերթը ստորեւ ընթերցողին է ներկայացնում Հայաստանի ժողովրդական նկարիչ Հակոբ Հակոբյանի գողտրիկ քնարական հուշապատումը:

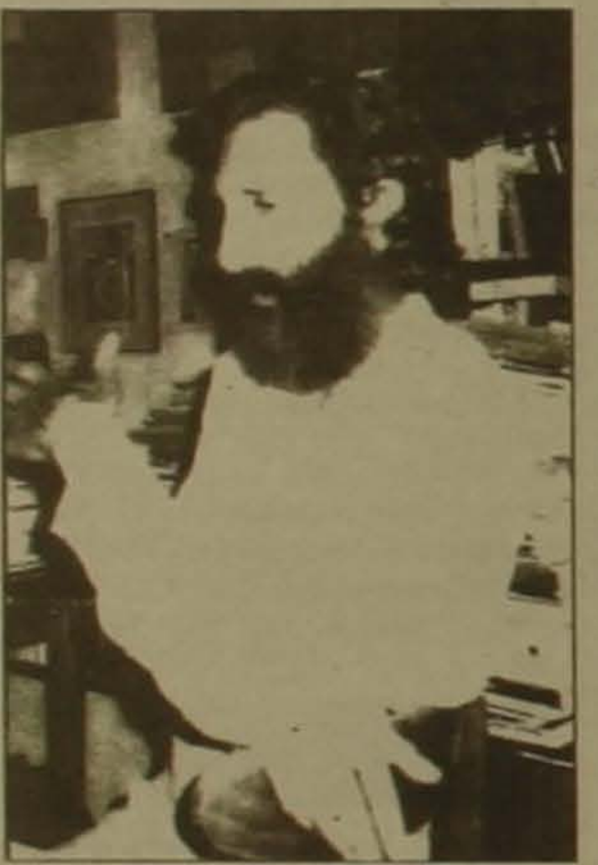

Աշոտի դագաղը դրված էր նկարիչների միության նախասրահում: Կիսամութում, պատերի տակ, ցիրուցրված, թեւաթափ կանգնած էին նկարիչներ եւ բարեկամներ: Սովորաբար մահացած մարդը կարծես քնած է խաղաղ քնով: Բայց Աշոտի դեմքը խաղաղ չէր, տխուր էր, տանջված, հոգնած... Շա՜տ ցավալի էր սիրելի մարդուն այդ վիճակում տեսնել: Մեկն ասաց. «Կարծես Կոմիտասը լինի»:

Գնացինք «Թոխմախ գյոլ»: Գերեզմանափոսը հեռու չէր Մինասի գերեզմանից:

Թաղումից հետո գնացինք նրա տուն, արվեստանոցում սեղան նստեցինք մի խումբ նկարիչներով ու բարեկամներով: Դիմացս, պատին կախված էին նրա մի քանի յուղանկարներ: Նայում էի անդադար եւ այն զգացողությունն ունեցա, որ ինքն ամբողջովին մահացած չէ, եւ դա մի տեսակ փոխում է վիճակը: Նայում էի նկարներին եւ հիշեցի մեր անմոռանալի առաջին ծանոթությունը մեր տանը, Լենինականում, երեւի 1963-64-ին:

Ինչպե՞ս էր իմացել, չգիտեմ: Առանց զգուշացնելու եկավ մեր տուն: Բարձրահասակ, ծիգ, նիհար, սեւ «կոստյումով», գլխարկով, հանդարտ շարժումներով մի տպավորիչ երիտասարդ: Աշոտ Հովհաննիսյանն էր: Երբ ծանոթացանք եւ խոսակցություն սկսվեց, զգացի, որ անվերապահ էր, չկար կասկածամտության որեւէ նշույլ նրա վերաբերմունքում: Ինքը Լենինգրադից էր, ես՝ Եգիպտոսից: Հանդիպել էինք Լենինականում: Կարծես մենակ էր եւ ընկեր էր փնտրում: Մեր խոսակցությունը ծավալվեց նկարչության շուրջ: Ջերմ էր եւ քչախոս: Մեր խոսակցությունն աշխույժ չէր, բայց զգացի, որ ինքը տարբեր էր մյուս նկարիչներից: Երբ իմացա, որ ապրում է մեր տնից ոչ հեռու, Մայիսյան գյուղում, ուրախացա եւ որոշեցի անպայման իրեն այցելել ու շուտով այցելեցի: Գյուղական սովորական մի հին տուն էր, արվեստանոցը՝ փոքր մի սենյակ՝ սեւացած պատերով, հատակը՝ հողե, անհրապույր նկարներ գետնի վրա: Ցավում էի նրա համար, բայց ես ինքս հազիվ տանս մի անկյունում ունեի երկուսուկես քառակուսի մետր տարածք աշխատելու համար: Կարեւորը նկարելու ցանկությունն էր եւ դա կար: Նկարներ կային գետնին, կիսատ, որովհետեւ ինձ թվաց, որ ինքն ուզում է մի բան դարձնել, անհանգիստ է, բայց համբերատար: Հաջորդ այցելությունների ժամանակ զգացի փոփոխություններ չէի նկատում նրա նկարների վրա: Երեւում էր, որ շատ էր մտածում, դժվարությամբ է որոշում: Ես էլ մի տեսակ շփոթված էի. ինձ թվում էր, որ այն, ինչ արդեն արել եմ Եգիպտոսում, չեմ կարող շարունակել, հայրենի հողի վրա պետք էր ամեն ինչ նորից սկսել: Ես էլ ուզում էի ինչ-որ բաներ պարզել, ժամանակի կարիքն ունեի: Բայց անկարելի էր ուրիշ մարդ դառնալ:

Տեսնելով նրա նյութական պայմանները այդ խեղճ ու կրակ գյուղի մեջ, նայելով նրա նկարներին, հասկացա, որ ինքը սովորական նկարիչ չէ, այլ կարծես թե Հայաստան եկած առաքյալ է կամ ասպետ, որ չունի հարստություն եւ կալվածներ, չունի սուր, բայց ունի իր վրձինը: Ահավասիկ իր զենքը, որով պիտի պայքարի ճշմարտության, իսկական գեղեցիկը պաշտպանելու համար, նաեւ ինքն իրեն պաշտպանելու համար:

Այցելելով նրան, ավելի լավ հասկացա, որ ինքը նպատակասլաց, մտածված տաղանդավոր նկարիչ է: Նկարիչ ահավասիկ, նրան բնորոշող միակ բառը. նկարիչ, որ ձգտում էր հասնել այն բարձունքներին, որ հասել էին իրենից առաջ նկարչության աշխարհի մեծ վարպետները եւ անշուշտ, երբ մարդ ձգտում է եւ քաջաբար մագլցում դեպի գագաթը, պետք է որ հասնի բարձունքի: Ուրիշ բան չէր ուզում Աշոտը. նկարչությունն էր նրա կյանքը: Իբրեւ նկարիչ էր մոտենում մարդկանց եւ միայն իբրեւ նկարիչ էր ընդունում իրեն մոտեցողներին: Բարեբախտաբար մենակ չէր Հայաստանում, կար իսկական նկարիչների մի փոքր խումբ հարյուրավոր նկարիչների մեջ, սակայն կար նաեւ նկարիչների միության ղեկավարությունը, նույնպես այլ նկարիչներ, որոնք մշակույթի նախարարության հետ ձեռք ձեռքի տված, նպատակասլաց խանգարում էին տաղանդավորներին եւ ազնիվներին: Աշոտի սքանչելի նկարները քանի անգամ մերժվում էին ցուցադրվելու համար եւ որքան վիրավորանքների էին ենթարկվում Աշոտն ու իր նման քանի հրաշալի նկարիչներ:

Իր բոլոր նկարները սքանչելիքներ են արժանի ցուցադրվելու թանգարաններում: Այդ տարիներին մտքիս ու սրտիս տիրում էր Մինասի հանճարի հմայքը: Ինձ համար ամենամեծ հայտնությունը եղավ Մինասի նկարչությունը, Մինասի սքանչելի անձնավորությունը: Խորհրդային տարիներին իսկական Արվեստը պաշտպանելու համար պետք էր դիմադրել որոշակի ճնշումների: Արվեստը նաեւ դարձել էր ազատության համար պայքարի միջոց: Այդ պայքարի համար Մինասը առջեւից էր գնում, քաղաքական առջեւից եւ անշուշտ, իր վրա էր վերցնում առաջին հարվածները: Մինասի եղերական մահով մենք կորցրեցինք մեր ղեկավարին, բարոյական առաջնորդին, բայց պետք էր շարունակել պայքարը ճշմարիտ նկարչության համար, ազնվության եւ բարոյականության համար, եւ Աշոտը (դեդձը), Մինասի ամենամոտ ընկերը պետք է շարունակեր Մինասի գործը:

Հայաստան վերադառնալուց մինչեւ իր մահը Աշոտը հակառակ ամեն դժվարությունների եւ թշնամությունների, ստեղծեց համառ եւ լարված աշխատանքով սքանչելի նկարների շարք, որոնք այսօր մեր նկարչության փառքի բաժինն են կազմում: Հզոր անհատականություն, հողի զավակ հայի նախնական ուժը միացրած, անդադար հղկվող ճաշակի, ժամանակակից եւ հին վարպետների հետ ամենօրյա կապով: Աշոտ Հովհաննիսյանը դարձավ մեր այսօրվա լավագույն նկարիչը:

Մեզանից հեռացավ ազնվագույն նկարիչ եւ մարդ, մեր եղբայրը: Սակայն նա միշտ կապրի իր ստեղծած կտավներում:

ՀԱԿՈԲ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Մոսկվա. «Սուրբ Գեորգ» մրցանակը՝ հանրահռչակ դերասաններին

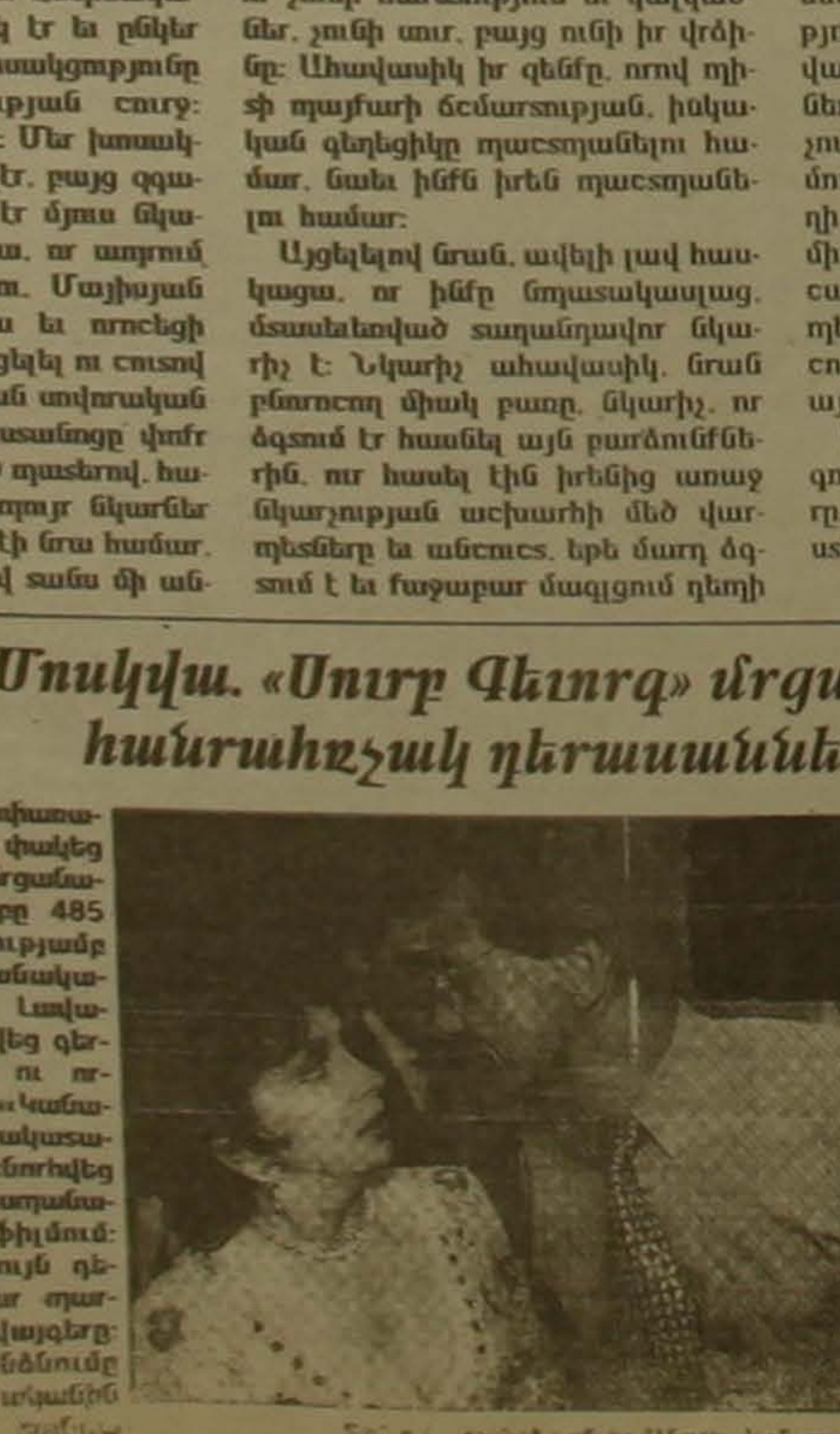

[illegible]

Մոսկովյան XX կինոփառատոնը հուլիսի 28-ին փակեց դռները: Երեկոյան մրցանակային հանձնաժողովը 485 հյուրերի ներկայությամբ հրապարակեց մրցանակակիրների անունները: Լավագույն ֆիլմը համարվեց գերմանական «Մայրն ու որդին» ժապավենը: «Կանացի լավագույն դերակատարում» մրցանակը շնորհվեց Իզաբել Աջանին, խաղացած «Շեւոլե» ֆիլմում: Տղամարդու լավագույն դերակատարման համար պարգեւատրվեց Կիրեն Շմայգերը: Ռեժիսորների հանձնաժողովը [illegible]

մանորեն կանգ առան համաշխարհային կինոարվեստի մեջ երեւելի ներդրման «Սուրբ Գեորգ» մրցանակները հանձնելիս: Մրցանակակիրներ դարձան Սոֆի Լորենը, Անդրեյ Կոնչալովսկին, Ռոբերտ դե Նիրոն: Վերջինս արդեն 3-րդ անգամ է մասնակցում փառատոնին: Օլեգ Յանկովսկին հույս հայտնեց, որ նրա առաջիկա պրոդյուսերական աշխատանքները կապված կլինեն ռուսական կինոյի հետ: Համանուն մրցանակ հանձնվել էր նաեւ Ջինա Լոլոբրիջիդային եւ Կատրին Դենյովին, որոնք ավելի [illegible] Մոսկվայից [illegible]

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Նամակի հետքերով

Օրերս «Ազգ»-ի խմբագրությունը մի քանի ընթերցողների ստորագրությամբ նամակ է ստացել, որ համակված է Հովհաննես Թումանյանի թանգարանի ճակատագրին առնչվող մտահոգությամբ: Ահազանգը հիմնված է վերջերս մեզանում տեղ գտած լուրերին, թե հիշյալ թանգարանը սեփականաշնորհվում է, եւ որ նրա առաջին հարկում արդեն սկսել են սրճարանի կառուցման աշխատանքները:

Խնդրի կարեւորությունը, ինչպես նաեւ սույն նամակի ոճը եւ հարցադրման ուրույն անհարիր ձեւակերպումները առիթ հանդիսացան մեզ թանգարան այցելելու՝ նամակում շարադրված փաստերը ճշտելու նկատառումով:

Ինչպես հայտնեց Հ. Թումանյանի թանգարանի տնօրեն տիկին Մովսիսյանը, խնդրո առարկա թանգարանը ոչ միայն չի գտնվում սեփականաշնորհման գործընթացի մեջ, այլեւ այդ «տեղեկությունները» պատկանում են մեր քաղաքում թեւածող այլազան անհեթեթ ասեկոսեների թվին:

Թանգարանի դիտարկումից ակնհայտ է. «առաջին հարկում» եւ ոչ մի «շինարարություն» սկսված չէ: Այլ է զարնում նկուղային մեծ տարածքի խիստ անմխիթար վիճակը: Տարածքը, որ նախկինում՝ աշխատասենյակների վերածված թանգարանի անբաժանելի եւ կարեւոր մաս է ծառայել, վերջին տարիների աղետալի, ցրտաշունչ ձմեռների հետեւանքով այսօր օգտագործման պիտանի չէ:

«Ելնելով այն հանգամանքից, որ թանգարանը պետական բյուջետային հիմնարկ է, եւ որ այդ սակավ գումարներով հնարավոր չէ հոգալ թանգարանի ֆինանսական բազում կարիքները, մասնավորապես, նրա նկուղային հարկում գտնվող աշխատասենյակների վերանորոգման, ջեռուցման, կահավորման եւ այլ խնդիրները, բացառված չէ, որ այդ տարածքը հետագայում վարձակալության հանձնվի մանկական սրճարանի համար», ասաց Հ. Թումանյանի թանգարանի տնօրեն տիկին Վ. Մովսիսյանը:

ԼՈՒՅՍ Է ՏԵՍԵԼ

Հայոց լեզվի բուհական նոր ձեռնարկ՝ «Հնչյունաբանություն»

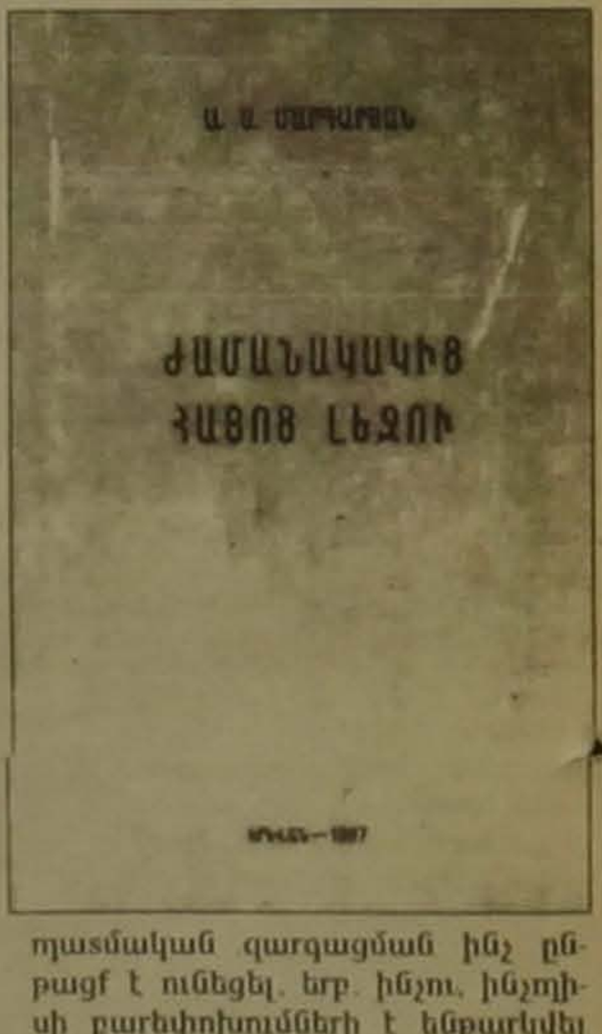

Ուսանողների եւ մասնագետների սեղանին դրվեց պրոֆ. Ալ. Մարգարյանի ժամանակակից հայոց լեզվի բուհական դասընթացին վերաբերող ուսումնաօժանդակ ձեռնարկի երրորդ «Հնչյունաբանություն» գիրքը, որը, չնայած հեղինակի նույն հրատարակչության կողմից լույս ընծայած նախորդ «Բառագիտություն» (1993) եւ «Բառակազմություն, դարձվածաբանություն եւ բառարանագիտություն» (1990) հատորների շարքում պետք է առաջինը լիներ, բայց հանգամանքների բերումով տպագրվել է որպես եզրափակիչ հատոր:

Ինչպես նշում է հեղինակն իր «Երկու խոսք»-ում, այս հատորը եւս կազմված է պետականորեն հաստատված բուհական ծրագրին համապատասխան եւ բաղկացած է հինգ մասից:

Առաջին մասում ներկայացվում է ժամանակակից հայոց լեզվի հնչյունական համակարգն իր բազմազան կողմերով ու դրսեւորումներով, քննվում են լեզվական ամենափոքր նյութական, իմաստազատիչ միավորները՝ հնչյունները ու հնչույթները, տրվում են նրանց նկարագիրն ու բնութագիրը, ինչպես նաեւ իրացումները խոսքում, խոսքի շղթայում: Դրանց հետ կապված քննության են առնվում վանկն ու վանկատումը, երկբարբառներն ու երկհնչյունները, շեշտը, հնչերանգը, որոնք, անշուշտ, շատ ավելի պարզ ու ամբողջական պատկերացում են տալիս հայոց լեզվի հնչյունական կազմի ու կառուցվածքի մասին:

Երկրորդ մասում քննվում է հնչյունափոխությունը եւ ցույց տրվում, թե իր տեսակներով (շեշտափոխական, պատմական, փոխազդեցական) ինչ պատկեր ու արժեք է ներկայացնում այն ժամանակակից հայոց լեզվում եւ նրա հնչյունական կազմում ու համակարգում:

Երրորդ մասում ներկայացվում է գրաբանությունը, որտեղ էլ, բնականաբար, քննվում են այն հարցերը, որոնք վերաբերում են հենց լեզվաբանական այդ գիտաճյուղին. հայկական գրին, հայոց այբուբենին եւ նրա հիմնադիր մեծն Մեսրոպ Մաշտոցին, հայոց լեզվի գրատեսակներին ու դրանց զարգացմանը, հայերենի կետադրության նշաններին, տառերի եւ հնչույթների փոխհարաբերությանը եւ այլն:

Չորրորդ մասում ներկայացվում է ժամանակակից հայոց լեզվի ուղղագրությունը, որի դեմ, ինչպես հայտնի է, պայքար է մղվում 1988 թ. ի վեր, պահանջվում փոխարինել այն հին ավանդական ուղղագրությամբ:

Այդ նկատառումով դա քննության է առնվում ավելի հանգամանորեն. [illegible] պատմական զարգացման ինչ ընթացք է ունեցել, երբ, ինչու, ինչպիսի բարեփոխումների է ենթարկվել ժամանակակից հայոց լեզվի ուղղագրությունը, ինչ դեր է խաղացել մեծանուն հայագետ-լեզվաբան Մ. Աբեղյանը դրա պատմության մեջ, եւ ապա ներկայացվում են այն ուղղագրական (ներառյալ նաեւ տողադարձի) կանոնները, որոնք ժամանակի ընթացքում գիտական հիմքի վրա մշակվել-ամրակայվել են գրավոր խոսքում եւ անխտիր կիրառում են պահանջում:

Ձեռնարկի վերջին հինգերորդ մասում էլ քննվում է ժամանակակից արեւելահայ գրական լեզվի ուղղախոսությունը իր պատմական կյանքով, նորմավորված ու ընդհանուր կանոններով, խոտորումներով ու շեղումներով, արտասանության ոճերով, արդի վիճակով եւ զարգացման հեռանկարներով ու միտումներով:

Պրոֆ. Ալ. Մարգարյանի հեղինակած ներկա ձեռնարկը նրա չորսուկես տասնամյակների գիտամանկավարժական աշխատանքի ընթացքում կուտակված հարուստ փորձի արդյունքն է, որն ի մի է բերում եւ ընդհանրացնում հայոց լեզվի հնչյունաբանությանը վերաբերող փաստական նյութն ու տեսական գիտելիքները: Այն ունի ոչ միայն տեսական, այլեւ գործնական նշանակություն եւ կարող է օգտակար լինել բուհերի բանասիրական ֆակուլտետների ուսանողներին, մասնագետներին ու ընթերցող լայն շրջաններին:

Գիրքը, որ հրատարակության է ներկայացրել ԵՊՀ հայոց լեզվի ամբիոնը, նվիրված է Արցախի ազատագրական պայքարում զոհվածների սուրբ հիշատակին:

Վ. [illegible]

[illegible]

ԱԶԳ Մարզական

ՈՒԵՖԱ-Ի ԳԱՎԱԹ

«Երեւանի» անփառունակ ելույթների ավարտը

Հայկական թիմում լավագույնը սեւամորթ ֆուտբոլիստներն էին

ՀՐԱՅՐ ՆԱԶԱՐՅԱՆ

ՈւԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկության որակավորման փուլի պատասխան հանդիպումը «Երեւանի» եւ «Դնեպրի» միջեւ, որ երեկ կայացավ «Հրազդան» մարզադաշտում, գործնականում ձեւական բնույթ էր կրում: Երեւանցիները նույնիսկ տեսականորեն պայքարը շարունակելու չնչին հնարավորություններ ունեին, քանի որ մեկ շաբաթ առաջ Դնեպրոպետրովսկում զիջել էին 1-6 հաշվով եւ խաղի արդյունքով հաղթելու համար պետք է 5 անպատասխան գնդակ ուղարկեին մրցակցի դարպասը:

Ըստ երեւույթին, մայրաքաղաքի ֆուտբոլիստները դեռ որոշ հույս ունեին եւ, հասկանալով, որ միայն արագ խփած գոլը կարող է հաջողության արգասիք լինել, առաջին իսկ րոպեներից մեծ ուժերով առաջ գնացին: Սակայն շատ շուտով հյուրերը հասկացրին, որ չեն պատրաստվում ուշադրությունը կենտրոնացնել միայն պաշտպանության վրա եւ կարող են լուրջ խնդիրներ ներկայացնել դաշտի տերերին: Այսպիսով, խաղն ընթացավ հայկական թիմերի մասնակցությամբ հանդիպումների ծանոթ սցենարով՝ հյուրերը զսպելով երեւանցիների մեկնարկային պոռթկումը, աստիճանաբար պայքարը փոխադրեցին մրցակցի կիսադաշտ: Միայն առաջին խաղակեսի վերջում հայ ֆուտբոլիստները սկսեցին որոշակիորեն անհանգստացնել դարպասապահ Իլյա Բլիզնյուկին: Կարող էին աչքի ընկնել Արմեն Սահակյանը եւ «Երեւանը» համալրած գյումրեցի Արթուր Պետրոսյանը: Սակայն, ինչպես միշտ, զգացնել տվեց հայկական հիվանդությունը՝ նպատակասլաց գործելու եւ պահերի իրացման անկարողությունը: Իսկ ահա հյուրերը, իրենց ռեալ հնարավորությունը բաց չթողեցին: 41-րդ րոպեին անհաջող խաղաց ֆրանսիացի դարպասապահ Ռուսոն եւ Նագորնյակը, խաբս տալով նրան՝ գնդակը հասցեագրեց Գեցկոյին, որն էլ բացեց հաշիվը՝ 1-0: Պարզ դարձավ, որ հույսի վերջին նշույլներն էլ հօդս ցնդեցին: Բաց թողած գոլից մեկ րոպե անց, գեղեցիկ գոլի հեղինակ կարող էր դառնալ Դեղեն, սակայն նրա շրջադարձ հարվածից հետո գնդակը սուրաց դարպասաձողի կողքով: Ընդհանրապես աֆրիկացի «լեգեոներները» այդ երեկո լավագույնն էին «Երեւանի» կազմում, նրանք ժամանակակից գեղեցիկ եւ միաժամանակ կոշտ ֆուտբոլ էին խաղում: Բայց, ցավոք, նրանց խաղը դուրս էր մնում «Երեւանի» խաղաոճի ընդհանուր պատկերից: Հայ ֆուտբոլիստների վերջին անարդյունք բռնկումը տեղի ունեցավ վերջին րոպեներին: Ցավոք, դրան հետեւեց միջադեպը, որն ամենեւին էլ պատիվ չի բերում յուրաքանչյուր թիմի: Խոսքը Ռազմիկ Գրիգորյանի եւ Իգոր Խարկովշչենկոյի ծեծախառը վեճի մասին է: Երկու ֆուտբոլիստներն էլ արդարացիորեն հեռացվեցին խաղադաշտից, իսկ այնուհետեւ «հաշիվների մաքրումը» շարունակվեց խաղադաշտում: Խաղընկերներից ետ չմնաց նաեւ Մալալը, որը եւս շուտով կարմիր քարտի արժանացավ: Իսկ խաղավարտից մեկ րոպե առաջ Վիկտոր Բելկինը գեղեցիկ հարվածով վերջակետ դրեց հանդիպմանը՝ 2-0:

Մրցամարտից հետո «Դնեպրի» գլխավոր մարզիչ Վյաչեսլավ Գրոզնին իր վրդովմունքը հայտնեց տեղի ունեցած միջադեպի առթիվ եւ նշեց, որ իր սաները գործնականում կատարեցին առաջադրանքը: Ըստ Գրոզնիի, «Դնեպրը» եվրագավաթի հաջորդ խաղերում զրկվեց առանցքային պաշտպաններից մեկից:

Սամվել Դարբինյանի կարծիքով, ուկրաինացիները բոլոր առումներով գերազանցեցին իր սաներին: Միջադեպի մասին «Երեւանի» գլխավոր մարզիչը ասաց. «Տրվելով պայքարին՝ ֆուտբոլիստները տարվում են դրանով եւ հաճախ չեն վերահսկում իրենց արարքները: Նման դեպքերը բավականին տհաճ են եւ, բացի այդ, հեռացումները բավական թանկ կարժենան մեր թիմին»:

Մեր կողմից ավելացնենք, որ հայկական առաջատար թիմերը հերթական անգամ անփառունակ ավարտեցին ելույթները եվրոպական մրցաշարերում: Ե՞րբ են մեր ֆուտբոլիստներն էլ հարմարվելու ժամանակակից ֆուտբոլի պահանջներին եւ ուրախացնելու իրենց երկրպագուներին:

ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկություն

Որակավորման փուլ
Պատասխան հանդիպում
«Երեւան» (Երեւան)-«Դնեպր» (Դնեպրոպետրովսկ, Ուկրաինա)՝
Երեւան. 30 հուլիսի. «Հրազդան» մարզադաշտ:

Մրցավարներ՝ Մ. Բեզվասոն, Մ. Լյունկվիստ, Ա. Բիդբերգ (բոլորն էլ Շվեդիա):
Տեսուչ՝ Դավիթ Կիկնաձե (Վրաստան):
«Երեւան»—Պասկալ Ռուսո, Կարեն Դոխոյան, Աբրահամ Խաշմանյան (Արմեն Պետիկյան, 75), Արկադի Դոխոյան (Արմեն Մարկոսյան, 62), Դեղե, Արմեն Սահակյան, Երվանդ Կրբաշյան (ա), Ռազմիկ Գրիգորյան, Տիգրան Եսայան, Մալալ, Արթուր Պետրոսյան:
Մարզիչ՝ Սամվել Դարբինյան:
«Դնեպր»—Իլյա Բլիզնյուկ, Դմիտրի Պարֆյոնով (Վիտալի Դացիշին, 86), Գեննադի Կոզար, Իվան Պավլյուխ, Իգոր Խարկովշչենկո, Սերգեյ Միզին, Իվան Գեցկո, Ալեքսանդր Պալյանիցա (Վիկտոր Բելկին, 89), Գեննադի Մորոզ (ա), Սերգեյ Նագորնյակ (Ալեքսանդր Կովալենկո, 74), Վլադիմիր Շարան:
Մարզիչ՝ Վյաչեսլավ Գրոզնի:
Գոլեր՝ Իվան Գեցկո (41), Վիկտոր Բելկին (89):
Զգուշացվեցին Պարֆյոնովը (24), Մալալը (35), Մորոզը (76):
Հեռացվեցին Ռ. Գրիգորյանը (81), Ի. Խարկովշչենկոն (81), Մալալը (89):

Պահ «Երեւան»-«Դնեպր» հանդիպումից

Ռիկարդոն 1998 թ. կթողնի Փարիզը

«Պարի Սեն Ժերմեն» ֆուտբոլային ակումբի գլխավոր մարզիչ, բրազիլացի Ռիկարդոն օրերս Փարիզում հայտարարեց, որ ինքը վերջին մրցաշրջանն է սկսում այդ պաշտոնում: Շատ հավանական է, որ Ռիկարդոն 1998 թ. հունիսին «ընտանեկան պատճառներով» վերադառնա Ռիո դե Ժանեյրո: Նախկինում «Պարի Սեն Ժերմենը» մարզել էին Արթուր Խորխեն (երեք տարի), Լուիս Ֆեռնանդեսը (երկու մրցաշրջան) եւ ուրիշներ: Այժմ արդեն հայտնի է, որ «Ռիկարդոյի ժամանակաշրջանը» կսահմանափակվի երկու տարով:

Ինչպես այս առիթով գրում է «Էկիպ» մարզական օրաթերթը, Ռիկարդոյի մեկնումը անակնկալ չէ միայն «Պարի Սեն Ժերմենի» նախագահ-պատվիրակ Միշել Դընիզոյի համար, որը վերջերս բրազիլացուն առաջարկել էր երկարաձգել 1998 թ. հունիսին ավարտվող իր պայմանագրի ժամկետը: Ռիկարդոն պատասխանել էր, թե պայմանագիրը ներկա տեսքով իրեն գոհացնում է, եւ ինքը մտադիր չէ ավելի երկար մնալ Ֆրանսիայում:

Ձախից Ռիկարդոն

«Բենֆիկայի» նախկին խաղացող Ռիկարդոն պորտուգալական «Ռեկորդ» թերթի թղթակցին խոստովանել է, որ հաշվի առնելով կնոջ եւ զավակների ցանկությունը, ինքը եկող տարի ընտանյոք վերադառնալու է Բրազիլիա: Ահա թե ինչու նրա տեղակալը՝ «Պարի Սեն Ժերմենի» մարզիչ Ժոել Բաթսը իր պայմանագիրը վերստորագրել է ընդամենը մեկ տարվա համար: Այդպիսով նա կկարողանա 1998 թ. ակումբում աշխատանքն ավարտել Ռիկարդոյի հետ մեկտեղ, իսկ դրանից հետո կորոշի իր հետագա գործողությունները (մնա՞, թե՞ գնալ):

Մարզական մեկնաբաններից շատերը ենթադրում են, որ Ռիկարդոն մարզելու է Բրազիլիայի առաջին դիվիզիոնում կրկին հայտնված «Ֆլումինենսե» ակումբը, որի ղեկավարությունն այս տարվա հունիսին նախնական համաձայնության է եկել Ռիկարդոյի հետ: Վերջինս մտադիր է նախքան Բրազիլիա մեկնելը «Պարի Սեն Ժերմենին» կրկնակի հաջողության հասցնել Ֆրանսիայի առաջնությունում եւ Չեմպիոնների լիգայում:

Պ. Ռ.

ՇԱԽՄԱՏ

Ազնիվ խաղի մրցանակը՝ Հայաստանի շախմատային ֆեդերացիային

Լեհաստանի Ժագան քաղաքում անցկացված աշխարհի մինչեւ 20 տարեկան պատանիների եւ աղջիկների շախմատային առաջնությունում սահմանված հատուկ մրցանակը՝ «Ազնիվ խաղի համար» շնորհվեց Հայաստանի շախմատային ֆեդերացիային:

Մեր շախմատային կազմակերպությունը ստացավ Ժագան քաղաքի խորհրդանշանով յուրօրինակ պարգեւը, ինչպես նաեւ պատվոգիր, որը ստորագրել են քաղաքապետ Զբիգնեւ Յանեկը եւ համաշխարհային առաջնության տնօրեն Ֆրանցիշեկ Ֆեդորովիչը:

Գ. Հ.

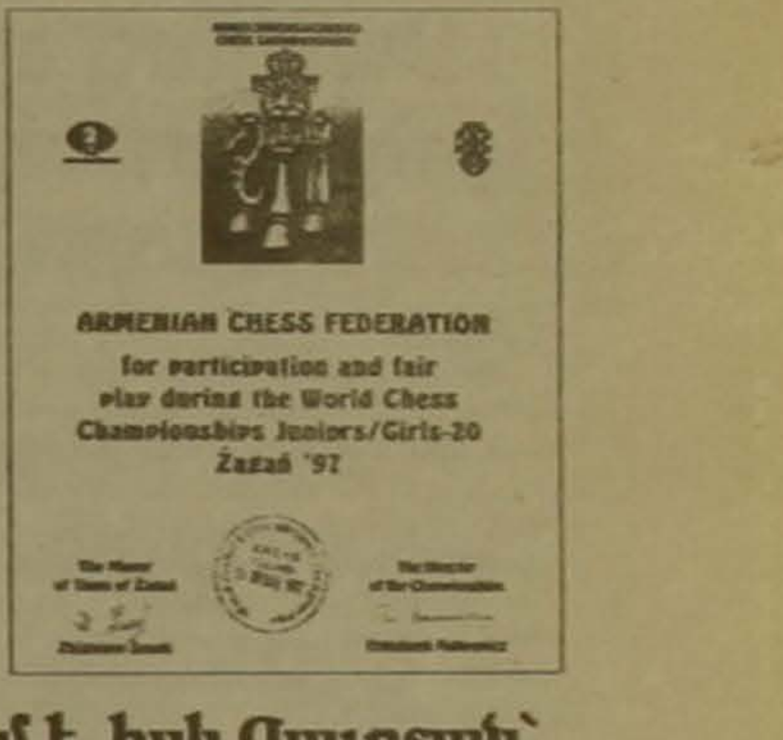

Լյուիսը բացատրում է, իսկ Գոլոտան՝ ցուցադրում

Նախօրյակին կայացավ բռնցքամարտի համաշխարհային միության վարկածով աշխարհի չեմպիոն, անգլիացի Լեննոքս Լյուիսի եւ լեհ Անջեյ Գոլոտայի մամուլի ասուլիսը: Այս մարզիկների մենամարտը տեղի կունենա հոկտեմբերի 4-ին: Լյուիսը ներկաներին բացատրեց, որ բռնցքամարտում կարելի է հարվածել գլխին, կրծքին, բայց արգելված է հարվածներ հասցնել գոտկատեղից ցածր: Անգլիացին կատակով ակնարկում էր Գոլոտայի գործողությունները մրցամարտերից մեկում: Ի պատասխան լեհ բռնցքամարտիկը ցուցադրեց, թե ինչպես է ինքը կարողանում մեկ հարվածով ճիշտ նոկաուտի ենթարկել մրցակցին:

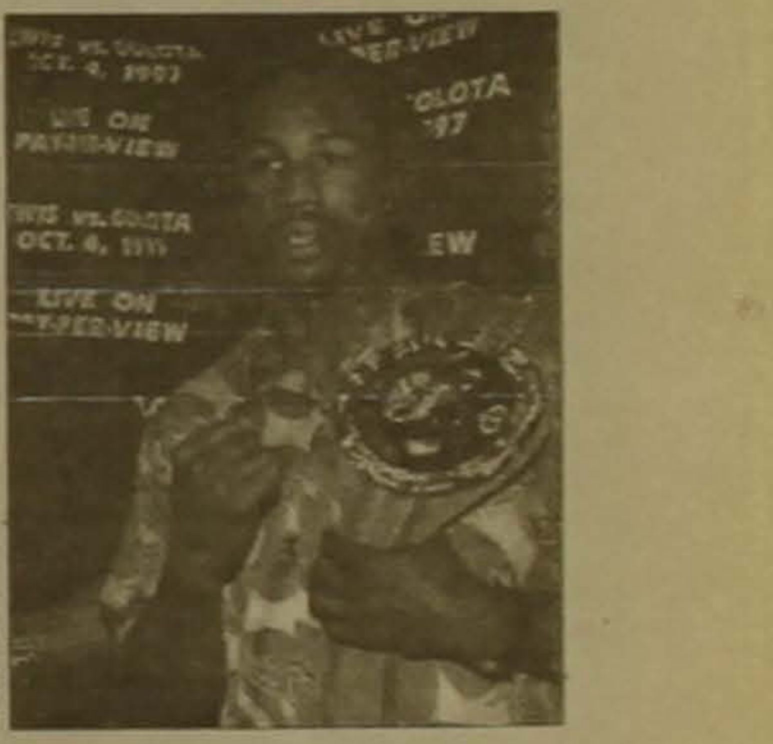

ՖՈՒՏԲՈԼ

Պտուղը ծառից հեռու չի ընկնում

Դիեգո Մարադոնայի որդին պայմանագիր է կնքել իտալական «Նապոլի» ակումբի հետ: Ու թեեւ Մարադոնան չի ընդունում հայրությունը, ֆուտբոլի մասնագետները ընդհանուր շատ գծեր են տեսնում ավագ եւ կրտսեր Մարադոնաների խաղում: Փոքր Մարադոնան հոր նման տեխնիկապես գրագետ եւ արտիստիկ է ու եւս խոստանում է մեծ ֆուտբոլիստ դառնալ:

Գիտատեխնիկական հեղափոխություն ֆուտբոլում

Բրայթոնում տեղի ունեցավ էլեկտրոնային մարզիկի առաջին ցուցադրումը: Ռոբոտ ֆուտբոլիստի արտաքին տեսքը դեռ հեռու է իդեալականից, բայց ճապոնացի մասնագետները խոստանում են, որ 1998 թ. հունիսին Ֆրանսիայում մեկնարկող ֆուտբոլի աշխարհի առաջնության ընթացքում զգալիորեն կբարելավվի արհեստական մարզիկի արտաքին տեսքը: Իսկ հետագայում կարտադրվեն անհատական նմուշներ: Այսպես, օրինակ, 5 տարի անց ռոբոտ Ռոնալդոյին անհնարին կլինի տարբերել իսկական Ռոնալդո ֆուտբոլիստից: Այնպես որ ապագայում հնարավոր է ֆուտբոլը դառնա ռոբոտների մենաշնորհ-խաղ:

Ինտերտոտոյում ռուսական ակումբների հնարավորությունները նվազեցին

Կայացան Ինտերտոտոյի գավաթի խաղարկության 2-րդ փուլի հանդիպումները: Հիշեցնենք, որ վերջին 3-րդ փուլի հաղթող 3 թիմերը իրավունք կստանան մասնակցելու ՈւԵՖԱ-ի գավաթի մրցաշարին:

Առաջին հանդիպումներից հետո իրենց խնդիրը բավականին բարդացրեցին ռուսաստանյան ակումբները:

«Տորպեդո Լուժնիկիի» ֆուտբոլիստները գոլ բաց թողնելով առաջին խաղակեսի վերջում, ֆրանսիական «Օսերի» հետ խաղում, երկրորդ խաղակեսում լուրջ դիմադրություն ցույց չտվեցին եւ հյուրընկալվելիս զիջեցին խոշոր՝ 0-3 հաշվով:

Նիժնի Նովգորոդի «Լոկոմոտիվը» սեփական մարզադաշտում 0-0 արդյունքով ավարտեց մրցամարտը Շվեդիայի «Հալմստադի» հետ, ինչը բավականին նվազեցրեց երկաթուղայինների հաջորդ փուլ անցնելու հնարավորությունները:

Անհաջող խաղացին նաեւ Մոսկվայի դինամոյականները, որոնց մրցակիցն էր գերմանական «Դույսբուրգը»: Թեեւ առաջին խաղակեսը կապույտ-սպիտակների երկրպագուներին որոշակի հույս ներշնչեց: Օլեգ Տերյոխինի ջանքերի շնորհիվ «Դինամոն» երկու գոլի առավելություն ստեղծեց, ինչը թույլ էր տալիս լավատեսությամբ նայել ապագային: Սակայն երկրորդ կեսում խաղի պատկերը կտրուկ փոխվեց եւ մոսկվացիներն իրենք բարդացրեցին սեփական խնդիրը, թույլ տալով գերմանացիներին հավասարեցնել հաշիվը: Մի քանի րոպեի ընթացքում աչքի ընկան Օսթոֆը եւ Սալուն: Մյուս հանդիպումներում գրանցվեցին հետեւյալ արդյունքները. «Համբուրգ» (Գերմանիա)-«Բաստիա» (Ֆրանսիա)՝ 0-1, «Իստանբուլ» (Թուրքիա)-«Լիոն» (Ֆրանսիա)՝ 2-1, «Քյոլն» (Գերմանիա)-«Մոնպելյե» (Ֆրանսիա)՝ 2-1: Պատասխան հանդիպումները կայացան երեկ:

Օրվա հետքով

ՇՎԵՅՑԱՐԻԱ

Բանկերը պարտավոր են հրապարակել նաեւ դարասկզբին սառեցված հաշիվների հայազգի տերերի անունները

Սկիզբը էջ 5

Վերջին երկուսի կողքին նշված է Երեւանը: Հետաքրքիր է, ինչպե՞ս են այդ գումարները հայտնվել շվեյցարական բանկում, երբ Հայաստանն այդ ժամանակ գտնվում էր խորհրդային իշխանության ներքո: Հուսով եմ, որ հաշիվներ բացողները կամ նրանց ժառանգները կդիմեն ու կստանան երկար տարիներ սառեցված իրենց գումարները: Իսկ պահանջ ներկայացնողներ չլինելու դեպքում մենք պետք է խնդրենք շվեյցարացիներին այդ գումարները հատկացնել հայկական կառավարությանը կամ հայկական որեւէ բարեգործական ընկերության: Լրացուցիչ տեղեկությունների համար անհատները պետք է զանգահարեն Նյու Յորք 1-212-344-0610 հեռախոսահամարով:

Միաժամանակ պետք է շվեյցարական բանկերին ստիպենք հրապարակելու նաեւ Առաջին համաշխարհայինի ժամանակ սառեցված հաշիվների հայազգի տերերի անունները: Բացի Շվեյցարիայից, մենք գիտենք նաեւ, որ դարասկզբում Թուրքիայում ապրող հայերը հաշիվներ են բացել ոչ միայն թուրքական (որոնցից Օսմանյան բանկը դեռեւս գործում է), այլ նաեւ ֆրանսիական ու գերմանական բանկերում, որոնք մասնաճյուղեր ունեին Օսմանյան կայսրությունում:

Մենք պետք է պահանջենք, ի հարկին դատական գործ հարուցելով, որ նրանք հրապարակեն դարասկզբին սառեցված հաշիվներ ունեցող բոլոր հայերի անունները, նշելով, որ պահանջատերերի չհայտնվելու դեպքում գումարները փոխանցվեն հայկական որեւէ բարեգործական ընկերության:

Անկախ սրանից, մենք գիտենք նաեւ, որ Թուրքիայում ապրող շատ հայեր նախքան 1915 թվականը մի շարք օտարերկրյա ապահովագրական ընկերություններից գնել էին կյանքի ապահովագրության վկայականներ: Ցեղասպանության օրերին այդ վկայականներից շատերն անհետացան: Ողջ մնացողներ էլ, ունենալով այդ վկայականները, չգիտեն ինչպես օգտվել դրանցից: Մենք պետք է պահանջենք, որ բոլոր նշանավոր ապահովագրական ընկերությունները նույնպես հրապարակեն 1915-ի շրջանում վկայագրեր ունեցող հայերի անունները եւ դրամական եկամուտները տրամադրելի դարձնեն վերապրած ընտանիքների անդամներին կամ բարեգործական կազմակերպություններին:

Վերջապես հազարավոր հայեր դեռեւս պահպանում են «Տափու» կոչված հողի վարկավորության վկայականներ՝ նախքան ցեղասպանությունը Թուրքիայում ունեցած իրենց կալվածների վերաբերյալ: Հայկական կառավարությունը պետք է հավաքի այս բոլոր փաստաթղթերը եւ պահանջագիր ներկայացնի Միջազգային արդարադատության ատյանին (համաշխարհային դատարան)՝ խնդրելով, որ ճնշում բանեցնի Թուրքիայի վրա փոխհատուցելու բոլոր այդ կորուստները, որոնք մոտավոր հաշվումներով պետք է որ միլիարդավոր դոլարների հասնեն:

Սրանք որոշ գործնական քայլեր են, որոնց պետք է դիմենք տեր դառնալու մեր իրավունքներին: Եթե հրեաները տեր են կանգնում իրենց թալանված ունեցվածքներին, ինչո՞ւ չպետք է մենք նույնը անենք: Ո՞ր հայկական կազմակերպությունը կամ անհատ մասնագետը հանձն կառնի համագործակցելու հայկական կառավարության հետ գլուխ բերելու այս գործը 80 տարի անց: Ինչպես ասում են, լավ է ուշ, քան երբեք:

**) Նախորդ լրատվության մեջ նշված էր 8 անուն: Որոշ տարբերությունների ակնհայտության պատճառով անունները չենք կրճատել տեքստից:*

«ԱՅԱՔՍ»
ՖԻՐՄԱՆ
ՁԵԶ ՀԱՄԱՐ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ Է
ԷՔՍԿՈՒՐՍԻԱՆԵՐՈՎ ՀԱՐՈՒՍՏ
ՏՈՒՐԻՍՏԱԿԱՆ ՈՒՂԵՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ
ԾՈՎԱՓՆՅԱ ՀԱՆԳԻՍՏ
ՀՐԱՇԱԼԻ ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆ ԾՈՎԱՓ
ԲԱՐՁՐԱԿԱՐԳ ՀՅՈՒՐԱՆՈՑՆԵՐ ԲՈԼՈՐ
ՀԱՐՄԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՎ
ՇԱՀԱՎԵՏ ԱՌԵՎՏՈՒՐ ԱՐԵՎԵԼՅԱՆ ՀԱՐՈՒՍՏ
ՇՈՒԿԱՅՈՒՄ
ԲԵՅՐՈՒԹ
ԼԱՌՆԱԿԱ (ԿԻՊՐՈՍ)
ԼԱԹԱՔԻԱ (ՍԻՐԻԱ)
«ԱՅԱՔՍ»
ՖԻՐՄԱՆ ՑԱՆԿԱՆՈՒՄ Է
ՀԱՃԵԼԻ ՃԱՄՓՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆ
ԵՎ ԱԿՏԻՎ ՀԱՆԳԻՍՏ
ԵՐԵՎԱՆ
ՊՈՒՇԿԻՆԻ 43/ա
ՀԵՌ. 538845

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
Առանձնատուն, 80 քառ. մ ննջասենյակով եւ երկու բնակելի հարկով (առանց ներքին հարդարանքի), «Չկարբոնգ» կինոթատրոնի մոտակայքում (Մոնումենտ): Կա նաեւ մրգատու ծառերով փոքրիկ այգի:
Զանգահարել 27 22 57 ժամը 10-16, 58 33 26 ժամը 18-23

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
սեփական երկհարկանի շենքի 2-րդ հարկը բաղկացած երեք սենյակից: Երկու կողմից սեփական հողատարածք 300 քառ մետր ընդհանուր մակերեսով: Երկու ավտոտնակ, մուտքը առանձին: Հասցեն Զրաշաս 68 (ԳԱ հետեւի մասում):
Հեռախոս 52-54-39:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
Օգոստոսի 1-ին՝ ժամը 14-ին, գրողների միության կլոր սրահում տեղի կունենա հանդիպում բանաստեղծուհի Անուշ Նազգաշյանի (Երուսաղեմ) հետ:
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՎՐԱՍԻԱ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ
ԱՄՆ-ի Միջազգային զարգացման գործակալության (USAID) կողմից ֆինանսավորող դրամաշնորհներ եւ վարկեր տրամադրող կազմակերպությունը հայտարարում է
Ֆինանսների մենեջեր
թափուր աշխատատեղի համար մրցույթ:
Հավակնորդը պետք է ունենա՝
- Բարձրագույն կրթություն, գերադասելի է ֆինանսների եւ տնտեսագիտության ոլորտում
- Համապատասխան աշխատանքային փորձ
- Հայերենի, ռուսերենի եւ անգլերենի ազատ տիրապետում
- Կոմպյուտերի հետ աշխատելու լայն փորձ

Շահագրգռված անձինք պետք է ներկայացնեն իրենց ռեզյումեն եւ ուղեկցող նամակը Եվրասիա հիմնադրամի երեւանյան գրասենյակը սույն թվականի օգոստոսի 8-ից ոչ ուշ հետեւյալ հասցեով՝
Երեւան, Խանջյան փողոց, 22, բն. 11
Հեռ. 52-24-95, 58-55-98, 56-16-26, 56-51-47, 59-24-63
Ավելի մանրամասն ինֆորմացիա ստանալու համար դիմել Եվրասիա հիմնադրամի գրասենյակ նույն հասցեով:

Նիհարեք
մեկընդմիշտ,
եւ դա
Ձեզ
առողջություն
կպարգեւի
Զանգահարել 27-61-72
ժամը 9-12-ը եւ 21-23-ը

Հայաստանի բաց հասարակության ինստիտուտի
Արեւելք-արեւմուտք ծրագիրը
հայտարարում է մրցույթ
մասնակցելու «Հոգեկան հիվանդություններով տառապող մարդկանց իրավունքները» թեմայով սեմինարի, որը կազմակերպվելու է Չեխիայի Հանրապետությունում հոգեկան հիվանդություններով տառապողների օգնության ասոցիացիայի Չարլզի համալսարանի կրթության բաժանմունքի եւ Հոգեբանների ասոցիացիայի կողմից: Սեմինարը տեղի կունենա սեպտեմբերի 7–12, 1997, Պրահայում:

Սեմինարի ընթացքում կքննարկվեն հոգեկան հիվանդություններով տառապող մարդկանց իրավունքները՝ կապված կրթության, անկախ կենսակերպի, ընտանեկան կյանքի, քաղաքացիական մասնակցության, առողջական ապահովության եւ անվտանգության հետ: Դիմումները ընդունվում են մինչեւ օգոստոսի 6-ը: Անհրաժեշտ է ներկայացնել.
- ինքնակենսագրություն
- երաշխավորագիր
- հիմնավորում, թե նշված միջոցառումը որքանով կնպաստի մասնակցի հետագա գործունեությանը:

Մանրամասն տեղեկությունների համար դիմել Բաց հասարակության ինստիտուտ հետեւյալ հասցեով.
Այգեձորի 53 բ, Հեռ. 272119, 271713

Ուշադրություն
«Հայկական ավիաուղիներ»
ավիաընկերությունը

իրականացնում է չվերթ
Երեւան-Խարկով-Երեւան
ամեն հինգշաբթի
Տոմսերը ձեռք բերեք «Հայկական ավիաուղիների» քաղաքային գրասենյակում կամ փոխիսպական գործակալություններում
Հասցեն՝ Մոսկովյան 18, հեռ. 58-39-69

Ուշադրություն
«Հայկական ավիաուղիներ»
ավիաընկերությունը
իրականացնում է չվերթ
Երեւան-Նիժնի Նովգորոդ-Երեւան

ամեն հինգշաբթի
Տոմսերը ձեռք բերեք «Հայկական ավիաուղիների» քաղաքային գրասենյակում կամ փոխիսպական գործակալություններում
Հասցեն՝ Մոսկովյան 18, հեռ. 58-39-69

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - Անվճար տեղեկություններ Հայաստանում գործող ձեռնարկությունների մասին (առաջարկ, պահանջարկ) հեռախոսով՝ 589167, 581351:

«Պարբերական» հրատարակչութեան տպարան, Երեւան-23, Արշակունեաց 2 Գրանցման թիւ 65. Դասիչ 69149. Պատուէր 631 Տպաքանակը 3000 Ստորագրուած է տպագրութեան 30. 07. 1997 Գինը 100 դրամ